

Saimaan ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala, Lappeenranta
Sosiaalialan koulutusohjelma

Noora Koponen ja Katariina Muhli

Tapaamispaikka Tirlittan – Yhteistyötä ja moniammatillisuutta lapsen tukena

Opinnäytetyö 2014

Tiivistelmä

Noora Koponen ja Katariina Muhli
Tapaamispaikka Tirlittan – Yhteistyötä ja moniammatillisuutta lapsen tukena
38 sivua, 2 liitettä
Saimaan ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala Lappeenranta
Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyö 2014
Ohjaajat: tuntiopettaja Leena Byckling, Saimaan ammattikorkeakoulu, tapaa-
mispaikkavastaava Hanna Huhtanen, Etelä-Karjalan Perhetyön kehittämissyhdys-
tys ry

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Etelä-Karjalan perhetyön kehittä-
missyhdystys ry:n järjestämän tapaamispaikka Tirlittanin kehittämismahdollisuuk-
sia ja yhteistyön toimivuutta eri tahojen välillä. Opinnäytetyön selvitystehtävät
olivat seuraavat: miten tapaamispaikka Tirlittanin ja yhteistyökumppaneiden
välinen yhteistyö toimii, miten yhteistyötä voisi Tirlittanin ja yhteistyökumppanei-
den välillä kehittää ja miten tapaamispaikkatoimintaa voisi kehittää asiakkaiden
tarpeita vastaavammaksi ammattilaisten näkökulmasta.

Tämä opinnäytetyö on kvalitatiivinen selvitys, jonka aineisto kerättiin kesällä
2013 tapaamispaikkatoiminnan strategiapäiviltä ja syksyllä 2013 Webropol-
kyselyllä sekä ryhmähaastattelulla. Kysely ja ryhmähaastattelu toteutettiin tapaa-
mispaikka Tirlittanin yhteistyökumppaneille, joita vuonna 2013 olivat Etelä-
Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden (Eksoten) lastensuojelu, Eksoten sijaishuolto,
Eksoten perheasioiden yksikkö, Etelä-Karjalan käräjäoikeus sekä oikeusapu-
toimisto.

Opinnäytetyön teoriatausta koostuu lapsen etuja ohjaavista laeista, tapaa-
mispaikkatoiminnasta sekä moniammatillisesta ja verkostoyhteistyöstä.

Selvityksen tulosten perusteella yhteistyö on pääsääntöisesti toimivaa, sujuvaa
ja luontevaa. Erityisesti esille nousi se, että tapaamispaikan työntekijät pystyvät
hyvin sopimaan tapaamisten ajoista nopeallakin aikataululla. Yhteistyö koettiin
ystävälliseksi sekä ammattimaiseksi. Yhteistyössä suurimmiksi haasteiksi nou-
sivat myös aikataulujen yhteensopivuus sekä asiakkaan huomioiminen. Yhteis-
työkumppanit toivoivat väljyyttä ja joustavuutta tapaamisaikoihin sekä asiakkaan
tilanteen huomioimista tapaamisissa. Kehittämissideoita olivat muun muassa
moniammatillisen työn lisääminen sekä yhteinen sähköinen kalenteri helpotta-
maan tapaamisaikojen sekä yhteisten kokousten järjestämistä.

Asiasanat: tapaamispaikka, moniammatillinen yhteistyö, lapsen etu

Abstract

Noora Koponen and Katariina Muhli
Child contact centre “Tirlittan”– Multi-professionalism and co-operation supporting the rights of the child, 38 pages, 2 appendices
Saimaa University of Applied Sciences
Health Care and Social Services, Lappeenranta
Degree Program in Social Services
Bachelor’s Thesis 2014
Instructors: Senior Lecturer Leena Byckling, and Hanna Huhtanen, Director of “Tirlittan”, South Karelia Family Work Development Assoc.

The purpose of this thesis was to survey the South Karelia Family Work Development Association’s child contact center, “Tirlittan”, and its development opportunities to find out how the functional teamwork with the other professions might be improved. The thesis also attempts to clarify how the work in Tirlittan center could be improved to satisfy the needs of the clients from the points of view of the working professionals.

This research is qualitative and the data for this were collected in summer 2013 from strategy days at Tirlittan, and the fall 2013 by Webropol inquiry and group interviewing at the child contact center Tirlittan and the partners.

The theory of this study is gathered about the rights of the child and the legislation around it. Also discussed are the facts of the work in the child contact center and what is multi-professional work and networking.

The results show that co-operation is generally effective, smooth and natural. In particular, problems that arise are handled quickly by employees of the child contact center. Co-operation was seen as friendly and professional. However, the biggest challenges in co-operation seemed to be scheduling compatibility, as well as paying attention to the customer. Partners hoped for more flexibility in the meeting times and for the customer, as well as paying attention to the customers’ situation in the meetings. Development Ideas focused on increasing the multi-professional work as well as arranging for a common electronic calendar, which would facilitate the appointments, as well as the organization of joint meetings.

Keywords: child contact center, multi-professionalism, child rights

Sisällys

Johdanto	5
2 Lapsen oikeuksia ohjaavia lakeja.....	7
2.1 Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta	8
2.2 Lapsen edun näkökulmia	10
3 Tapaamispaikkatoiminta	11
3.1 Tuetut ja valvotut tapaamiset lapsen tukena.....	13
3.2 Tapaamispaikka Tirlittan	16
4 Moniammatillinen ja verkostoyhteistyö.....	17
4.1 Moniammatillinen yhteistyö.....	17
4.2 Vuorovaikutus moniammatillisessa työssä	19
4.3 Verkostotyö.....	20
4.4 Toiminnan kehittäminen ja menetelmät	21
5 Opinnäytetyön tavoitteet ja toteutus.....	24
5.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja selvityskysymykset	24
5.2 Opinnäytetyön toteutus.....	25
5.3 Aineiston keruu ja kokoaminen	25
5.4 Aineiston analyysi	27
5.5 Selvityksen luotettavuus ja eettiset näkökulmat.....	30
6 Yhteistyön toteutuminen ja kehittäminen	31
6.1 Yhteistyön toimivuus.....	31
6.2 Haasteet yhteistyössä.....	32
6.3 Toiminnan kehittäminen.....	33
6.3.1 Yhteistyön kehittäminen	34
6.3.2 Toiminnan kehittäminen asiakkaiden tarpeita vastaavammiksi	35
7 Yhteenveto ja pohdinta	36
Lähteet.....	39

Liitteet

Liite 1 Saatekirje

Liite 2 Webropol- kyselylomake

Johdanto

Opinnäytetyössämme selvitämme Etelä-Karjalan perhetyön kehittämissyhdystys ry:n järjestämän tapaamispaikka Tirlittanin kehittämismahdollisuuksia ja yhteistyön toimivuutta eri tahojen välillä. Opinnäytetyö tehdään tapaamispaikka Tirlittanin yhteistyökumppaneille, joita olivat vuonna 2013 Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden keskus (Eksoten) lastensuojelu, Eksoten sijaishuolto, Eksoten perheasioiden yksikkö, Etelä-Karjalan käräjäoikeus ja oikeusaputoimisto.

Etelä-Karjalan perhetyön kehittämissyhdystys ry. on Ensi- ja turvakotien liiton jäsenyhdistys. Ensi- ja turvakotien liiton jäsenyhdistykset ovat maamme suurin tapaamispaikkatoimintaa järjestävä taho (Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2006, 15). Tapaamispaikka Tirlittan on Lappeenrannassa sijaitseva tapaamispaikka, joka mahdollistaa lapsen ja hänestä erossa olevan vanhemman turvallisen tapaamisen.

Suomessa vuonna 2012 avioliittoja solmittiin 28 878, kun taas eroja myönnettiin 13 040. Vanhempien eron kokee vuosittain 25 000- 30 000 lasta (Solmittujen avioliittojen määrä kasvoi, avioerojen väheni 2012). Etelä-Karjalan alueella se koskettaa 400–600 lasta (Eväitä eron jälkeiseen vanhemmuuteen 2012–2014: Eeva-hanke). Perheen elinolosuhteet ja erossa tapahtuvat muutokset vaikuttavat suoraan lapsen elämään (Litmala 2002, 39). Koko Suomessa vuonna 2010 sosiaalitoimessa vahvistettiin noin 45 000 sopimusta koskien lapsen huoltoa, asumista ja tapaamisoikeutta. Näistä pelkästään tapaamisoikeutta koskevia sopimuksia oli lähes 20 000. Määrä on suurempi kuin 2000-luvun alkupuolella, jolloin sopimuksia vahvistettiin noin 40 000, joista tapaamisoikeutta koskevien sopimusten osuus oli noin 17 000. Lapsen tapaamisoikeussopimusten vuosittainen määrä on siis kasvanut lähes 3 000:lla vuosittain.

Myös tuomioistuimissa käsiteltävien lapsen huoltoa, asumista ja tapaamisoikeutta koskevien asioiden määrä on viime vuosien aikana kasvanut. Suomen tilastokeskuksen mukaan käräjäoikeudessa käsitellään vuosittain noin 2 000 kyseiseen aiheeseen liittyvää asiaa. (Peuralahti 2012, 96- 97.)

Etelä-Karjalan perhetyön kehittämissyhdystys ry kokosi loppukeväästä 2013 työryhmän, jonka tarkoituksena on kehittää tapaamispaikkatoimintaa. Tapaamis-

paikkatoimintaan liittyviä kehitystyöselvityksiä ei ole aikaisemmin tehty, ja tapaamispaikkavastaava Hanna Huhtasen mukaan tapaamispaikkatoiminta on selkeästi muuttunut viime vuosina. Haasteita työhön tuovat perheiden muuttuneet ongelmat, lisääntyneet asiakasmäärät, monikulttuurisuuden tuomat haasteet sekä samaa sukupuolta olevien vanhempien perheet.

Opinnäytetyömme tukee työelämän kehitystä ja on aiheellinen, koska Sosiaali- ja terveysalan valvontavirasto Valvira vaatii Etelä-Karjalan perhetyön kehittämissyhdystys ry:ltä omavalvontasuunnitelmaa. Suunnitelmassa tulee näkyä yhteistyö muiden tahojen kanssa. Opinnäytetyömme on alkuselvitystä, josta työryhmä saa viitteitä kehittämistyöhön.

Teoria opinnäytetyöhön on koottu lapsen oikeuksia ohjaavista laeista ja lapsen edun näkökulmista. Lisäksi käsittelemme työssämme moniammatillista ja verkostoyhteistyötä, jotka ovat ehtoja sille, että asiakkaan etu toteutuu tapaamispaikkatoiminnassa.

Käytämme työssämme käsitteitä tapaajavanhempi, etävanhempi, lähivanhempi ja tapaamisen ohjaaja. Tapaajavanhemmalla ja etävanhemmalla tarkoitamme vanhempaa, joka käy tapaamassa lastaan tapaamispaikassa ja asuu eri osoitteessa lapsen kanssa. Lähivanhemmalla tarkoitamme vanhempaa, jonka luona lapsi pysyvästi asuu. Tapaamisen ohjaajasta käytetään yleisesti myös nimitystä tapaamisen valvoja, mutta päädyimme työssämme käyttämään tapaamisen ohjaajaa työelämän toivomuksesta.

2 Lapsen oikeuksia ohjaavia lakeja

Yhdistyneet Kansakunnat hyväksyi yleiskokouksessaan vuonna 1989 Lapsen oikeuksien sopimuksen (LOS), johon Suomi liittyi vuonna 1991. Hyväksyessään sopimuksen Suomi sitoutui muuttamaan omat kansalliset lakinsa vastaamaan kansainvälistä lainsäädäntöä. (YK:n yleissopimus lasten oikeuksista 2013.) Lasten oikeuksien yleissopimuksessa sanotaan, että kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten ja lainsäädäntöelimien toimissa, jotka koskevat lapsia, on otettava huomioon ensisijaisesti lapsen etu. Vaikka lapsen etu onkin ensisijainen tavoite, niin päätöksentekijöille voi olla epäselvää, mitä lapsen edulla tarkoitetaan.

Lapsen oikeuksien sopimus korostaa kaikkien lapsien tasa-arvoisuutta, lapsen oikeutta hyvään elämään ja sitä, että lapsen näkemykset on otettava huomioon. Sopimus sisältää 54 artiklaa lapsen oikeuksista, jotka voidaan luokitella kolmeen pääteemaan: lapsen oikeus erityiseen suojeluun ja hoivaan, oikeus riittävään osuuteen yhteiskunnan voimavaroista sekä oikeus osallistua ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti itseään koskevaan päätöksentekoon. (Yleissopimus lapsen oikeuksista 2013.)

Suomen perustuslainsäädännön mukaiset perusoikeudet äänioikeutta lukuun ottamatta kuuluvat myös lapsille. Perusoikeuksien yhdenvertaisuutta koskevassa 6§:ssä korostetaan lasten oikeutta tulla kohdelluiksi tasa-arvoisesti yksilöinä ja heillä tulee olla oikeus vaikuttaa päätöksenteossa kehitystasoonsa nähden vastaavalla tavalla. Tällä lailla on haluttu korostaa, että jokaista lasta tulee kohdella yksilönä eikä passiivisena toiminnan kohteena. Se tuo lapsen tasa-arvoiseksi, yhtäläiset perusoikeudet omaavaksi ihmiseksi aikuisväestöön nähden. (Suomen perustuslaki 11.6.1999/731 § 6.) Lapsen hyvinvointia ja turvallista kasvua mahdollistaa perustuslain 19 §, jossa sanotaan, että julkisen vallan on turvattava jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveystalvet, kuten peruskoulutus ja perustoimeentuloturva, ja edistettävä väestön terveyttä. Julkisen vallan on tuettava perheen ja muiden lapsen huollosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu edistämällä oikeutta omaan asuntoon ja tukemalla omatoimisen asumisen järjestämistä. (Suomen perustuslaki 11.6.1999/731 § 19.)

Lastensuojelulain keskeisiä tavoitteita ovat lapselle turvallisen kasvuympäristön turvaaminen, tasapainoinen ja monipuolinen kehitys sekä erityinen suojeleminen. Lastensuojelua ovat lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu, joka voi tarkoittaa avohuollon tukitoimia, kiireellistä sijoitusta, huostaanottoa sekä niihin liittyvää sijais- huoltoa sekä jälkihuoltoa. Jokaisessa tapauksessa tulee tehdä lastensuojelutarpeen selvitys ja asiakassuunnitelma sekä järjestää avohuollon tukitoimia. Lais- sa lapsella tarkoitetaan alle 18-vuotiasta ja nuorella 18–20-vuotiasta henkilöä. (Lastensuojelulaki 1-3§ 13.4.2007/417.)

2.1 Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta

[Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 8.4.1983/361 §1 määrittelee seuraavasti:]

Lapsen huollon tarkoituksena on turvata lapsen tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi lapsen yksilöllisten tarpeiden ja toivomusten mukaisesti. Huollon tulee turvata myönteiset ja läheiset ihmissuhteet erityisesti lapsen ja hänen vanhempiensa välillä.

Lapselle tulee turvata hyvä hoito ja kasvatusta sekä lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito. Lapselle on pyrittävä antamaan turvallinen ja virikkeitä antava kasvuympäristö sekä lapsen taipumuksia ja toivomuksia vastaava koulutus.

Lasta tulee kasvattaa siten, että lapsi saa osakseen ymmärtämystä, turvaa ja hellyyttä. Lasta ei saa alistaa, kurittaa ruumiillisesti eikä kohdella muulla tavoin loukkaavasti. Lapsen itsenäistymistä sekä kasvamista vastuullisuuteen ja aikuisuuteen tulee tukea ja edistää.

Lapsen huoltajia ovat yleensä lapsen vanhemmat tai joku muu henkilö kenelle lapsen huolto on uskottu. Huoltajan on turvattava lapsen kasvu ja kehitys kuten lain 1§:ssä määrätään.

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta määrittää, että lapsella on oikeus tavata molempia vanhempiaan ja olla yhteydessä heihin erosta huolimatta. Tapaamisoikeus on riippumaton siitä, onko huolto kokonaan toisella vanhemmista vai molemmilla. Tällä pyritään suojaamaan ja edistämään lapsen turvallista ja tasapainoista suhdetta kumpaankin vanhempaansa, vaikka näiden välinen suhde olisikin katkennut. (Karttunen 2010, 20.)

Vanhemmilla on sopimusvapaus, joka koskee lapsen huoltoa, asumista, elatusta ja tapaamista. Sopimusvapaudella tarkoitetaan sitä, että vanhemmat saavat keskinäisessä yhteisymmärryksessä tehdä lasta koskevia päätöksiä. Sopimusvapaus ei kuitenkaan ole rajaton, vaan vanhempien tekemän sopimuksen voi

sosiaaliviranomainen jättää myös hyväksymättä, mikäli se ei ole lapsen edun mukainen. (Litmala 2002, 54.) Lähtökohtaisesti pyritään kuitenkin siihen, että sopimus syntyisi, ja sosiaalitoimen tulee tarvittaessa ohjata ja avustaa vanhempia, jotta yhteisymmärrykseen päästäisiin. Sen vuoksi sosiaalitoimen tulee käydä huolellisesti läpi vanhempien aikomien järjestelyjen edut ja haitat. Vanhemmat saattavat hätäisissä kriisiratkaisuissa tai toisen painostuksen alla tehdä sellaisia sopimuksia, joita eivät todellisuudessa tarkoittaneet, ja nämä ratkaisut saattavat olla myös lapsen edun vastaisia, mihin sopimuksia tehdessä erityisesti tulisi kiinnittää huomiota. (Peuralahti 2012, 71.)

Sopimus tehdään aina kirjallisena, ja olisi kaukaa ajateltuna viisasta tehdä sopimus mahdollisimman tarkasti, jotta ehkäistäisiin myöhemmin ilmaantuvia ristiriitatilanteita. Ihannetilanteessa vanhempien ei tarvitse palata sopimuksen sisältöön, vaan he voivat suullisesti keskenään ja joustavasti sopia kummankin vanhemman ja lapsen menemiset. (Taskinen 2006, 62.) Sopimuksettomiaan tilaan voidaan jäädä, jos toinen vanhempi ei yksinkertaisesti halua tavata lastaan eikä siksi vaadi tapaamisoikeutta vahvistettavan, jos kyseessä on varttuneempia lapsia, jotka itse päättävät, ketä haluavat tavata ja milloin tai jos vanhemmat eivät itse katso tarvitsevansa erillistä sopimusta lapsen tapaamista koskien. (Litmala 2002, 65.)

Usein vanhempien välit voivat olla rikkoutuneet tai vanhemmillä voi olla ristiriitoja keskenään. Siksi tapaamisoikeuden toteuttaminen onkin käytännössä osoittautunut olevan yksi suurimpia haasteita lapsen huoltoa koskevista asioista. Riitaisissa tilanteissa, kun kysymyksessä on lapsen tapaamisoikeus, ratkaisee tapaamisista käräjäoikeus. Asia pannaan vireille sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa lapsi asuu. Hakemuksen voivat tehdä vanhemmat yhdessä, tai sen voi tehdä toinen vanhemmista, lapsen huoltaja tai sosiaalilautakunta. (Litmala 2002, 66, 85–86.)

Sosiaalialan työntekijöiden on pohdittava eri toimintavaihtoehtoja ja mietittävä, mikä on lapsen kannalta paras ratkaisu. Lastensuojelulaissa on monia asioita, joihin on kiinnitettävä huomiota, kun lapsen edun toteutumista arvioidaan. Lapsen edun määrittely voi olla hankalaa. Ihmisillä on paljon erilaisia näkemyksiä siitä, mikä on lapselle hyväksi. Lapsen edun mukaista ei aina ole se, että pää-

tökset tai ratkaisut tehdään niin kuin lapsi tai hänen vanhempansa haluavat. Kun otetaan huomioon lapsen etu, on ajateltava myös tulevaisuutta. Se mikä juuri nyt tuntuisi olevan hyvä päätös, ei välttämättä ole enää myöhemmin. (Ensi- ja turvakotienliitto 2013.)

2.2 Lapsen edun näkökulmia

Lapsen tapaamisoikeudesta on ollut säännöksiä melko lyhyen ajan. Tapaamisoikeus kirjattiin lakiin huollosta erillisenä asiana ensimmäistä kertaa lapsen oikeutena vuonna 1983 (Karttunen 2010, 20). 1950-luvulla on vielä käyty keskustelua siitä, voiko huollosta erotetun vanhemman tapaaminen ylipäätään olla lapsen edun mukaista. Yleinen mielipide on ollut, että vanhempien eron jälkeen on katkaistava myös lapsen ja huollosta erotetun vanhemman välit kokonaan. Tämän on katsottu aiheuttavan ristiriitaisia tunteita lapselle sekä mahdollisesti heikentävän lapsen ja huoltajavanhemman suhdetta ja jopa vaikeuttavan huoltajan uuden parisuhteen muodostumista. (Gottberg 1999, 7.)

1970-luvun jälkeen avioerot ja avoliitot lisääntyivät ja alettiin korostaa lapsen hyvinvointia. Lapsipsykologiset tutkimukset olivat osoittaneet, että eron jälkeen lapsen on hyvä säilyttää läheiset suhteet kumpaankin vanhempaansa. On tärkeää, että lapsi saa pitää näitä suhteitaan yllä molempiin vanhempiinsa, jotta tämä myöhemmin pystyisi esimerkiksi ymmärtämään, miksi eroon jouduttiin (Taskinen 2006, 36.)

Vuonna 1975 tapaamisoikeuksia alettiin vahvistaa oikeuskäytännöissä, ja tuolloin otettiin käyttöön säännös holhouslakiin (23 a §), jonka mukaan vanhemmalta, joka ei ollut alaikäisen lapsen holhooja, oli oikeus tavata lasta tai pitää tätä luonaan, jollei se ollut vastoin lapsen etua. Tällöin tapaamisoikeus nähtiin kokonaan vanhemman oikeutena. (Gottberg 1999, 7-8.)

On huomioitava, että tapaamisoikeus on nimenomaan lapsen oikeus, ei velvollisuus tavata etävanhempaansa. Tämä pystytään paremmin ottamaan huomioon, kun lapsi pystyy itse ilmaisemaan tahtonsa tai tämä täyttää 12 vuotta. Välttämättä vaikka lapsi pystyisikin ilmaisemaan tahtonsa, hän ei välttämättä tahdo ilmaista haluaan olla tapaamatta etävanhempaansa, koska lapset tuntevat usein lojaaliutta vanhempiaan kohtaan eivätkä halua tuottaa mielipahaa. Pää-

sääntöisesti käykin niin, että nuori lapsi joutuu usein tapaamaan etävanhempaansa vastustuksesta huolimatta, ellei tapaamisesta aiheudu vaaraa lapsen terveydelle tai se haittaisi tämän etua. Sosiaalilautakunnan tulee tutkia, onko vanhempien lapsen tapaamisista tehtävä sopimus vastoin lapsen etua, ja jos se loukkaa lapsen etua, niin se jättää vanhempien sopimuksen vahvistamatta. (Peuralahti 2012, 31.)

3 Tapaamispaikkatoiminta

Suomessa tapaamispaikkatoiminta alkoi Ensi- ja turvakotien liiton jäsenyhdistyksissä 1980-luvun alussa ensin Porissa ja sitten Helsingissä (Niemi 2013, 6). Tapaamispaikkatoimintaa järjestetään myös kaupunkien sosiaalitoimessa omaa toimintana sosiaalityön ohjaajien tai sosiaalityöntekijöiden toimesta tai ostopalveluna. Tapaamispaikan toimintamalleista ei ole yhtenäisesti sovittuja kriteereitä, mikä asettaa haasteita niiden järjestämiseen ja valvontaan. (Antila & Kølhi 2006 14–16.)

Etelä-Karjalassa sosiaali- ja terveystieteiden keskeinen hankkii tapaamispaikkatoiminnan ostopalveluna Etelä-Karjalan perhetyön kehittämissyhteistyöstä. Perheet saavat kunnilta maksusitoumuksen palveluun, ja lisäksi heiltä peritään pieni maksu. Tapaamispaikka Tirlittanin asiakkaat maksavat vain valvotuista vaihdoista. (Peuralahti 2012, 130–131; Huhtanen 2013.)

Asiakasprosessin tapaamispaikan asiakkuudesta pistää usein alulle viranomaisen. Useimmissa tapauksissa se on kunnan lastensuojelu, lastenvalvoja tai sijaishuolto. Toiseksi eniten asiakkaita tulee käräjä- tai hovioikeuden päätöksellä. Asiakkaita lähettävät myös lastensuojelulaitokset, perhekodit sekä ensi- ja turvakodit tai vankilat. (Niemi 2013, 19.)

Tapaamisten aiheuttamista haittavaikutuksista on alkanut vasta tulla esiin tietoa julkisuudessa, mikä on osaltaan aiheuttanut sen, että tapaamisten valvonnan tarve on lisääntynyt. Tuomioistuimen on hankala arvioida valvottujen ja tuettujen tapaamisten tarvetta, sillä syyt joiden nojalla tapaamisia voidaan vaatia, voivat olla vaikeita osoittaa. Usein tapaajavanhemman väitetty väkivaltainen käytös,

insesti, mielenterveys- tai päihdeongelmat ilmenevät vain kotona, eikä todistena ole kuin toisen vanhemman kertomus asiasta. (Peuralahti 2012, 127–128.)

Ongelmallisinta nykytilanteessa on se, että valvotuista tapaamisista ei ole suoranaista mainintaa lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta säädettyssä laissa. Sosiaalihuoltolaissakaan ei ole mainintaa lapsen ja tämän vanhemman välisten tapaamisten valvomisesta. Laissa ei myöskään määritellä sitä, kenen vastuulla tapaamisten järjestäminen on. Jokainen kunta ja kaupunki toteuttavat valvottuja tapaamisia omalla metodillaan. Se voi myös päättää, järjestääkö tapaamisten valvontaa laisinkaan. (Antila & Kølhi 2006 14–16, Peuralahti 2012, 129.)

Vuonna 2005 sosiaali- ja terveysministeriö asetti työryhmän selvittämään valvottujen tapaamisten järjestämisen edellyttämät lainsäädännön kehittämistarpeet. Jatkotoimenpiteitä ei vielä ole toistaiseksi ollut. Puuttuvan lainsäädännön vuoksi kuntien käytännöt vaihtelevat suuresti valvottujen tapaamisten toteuttamisessa. Tämä lisää eriarvoisuutta palvelun tavoitettavuudessa, jos lapsi asuu kunnassa, jossa ei järjestetä valvottuja tapaamisia. Eriarvoisuutta lisäävät myös valvonnasta aiheutuvat kustannukset, joita kaikki kunnat eivät suostu maksamaan. (Antila & Kølhi 2006, 14–16; Karhuvaara, Kaitue & Ruuhilahti 2013, 41.)

Aikaisemmat tutkimukset

Tapaamispaikkatoimintaa kehittämismielessä on aikaisemmin tutkittu vähän, mutta tapaamispaikkatoimintaa vanhempien näkökulmasta on tutkittu aiemmin. Saimaan ammattikorkeakoulun sosiaalialan opiskelijat Oona Liimatainen ja Satu Kainlauri tekivät vuonna 2012 opinnäytetyön aiheesta Vanhempien kokemuksia tapaamispaikka Tirlittanin toiminnasta. Opinnäytetyössä selvitettiin, mitä mieltä vanhemmat ovat muun muassa tapaamispaikka Tirlittanin tiloista, ohjaajista ja tapaamisista. Tuloksista selvisi, että enemmistö oli tyytyväisiä tapaamispaikka Tirlittanin toimintaan. Suurin osa vastaajista koki myös tilat sekä ohjaajat positiivisina. (Kainlauri & Liimatainen 2012.)

Vertailevan tutkimuksen valvottujen ja tuettujen tapaamisten toteuttamisesta Vaasassa ja Jyväskylässä on tehnyt Jenni Haapalahti vuonna 2010. Tutkimuksessa oli tarkoitus vertailla näitä kaupunkeja lainsäädännöllisten seikkojen va-

lossa. Tuloksista ilmeni, että kaupunkien välillä on suuria eroja tapaamisten määrissä sekä toteuttamistavoissa. (Haapalahti 2010.)

Ensi- ja turvakotienliitto on julkaissut teoksen tapaamispaikkatoiminnasta lapsen näkökulmasta vuonna 2004. Ensi- ja turvakotienliitto on julkaissut myös teoksen Valvotut tapaamiset lapsen turvana vuonna 2004, joka käsittelee valvottujen ja tuettujen tapaamisten kontekstia. Ensi- ja turvakotien julkaisussa Valvotut tapaamiset lapsen turvana pohditaan muun muassa asiakkaan näkökulmaa, joka tässä kohtaa ensisijaisesti on lapsi ja lapsen etu. Lapsen kaltoinkohtelu, fyysinen tai henkinen väkivalta tai tämän vanhempien vakava päihde- tai mielenterveysongelma puhuttaa. Voi kysyä, missä kulkee raja, että tapaamiset ovat enää lapsen edun mukaisia. Lapsella on oikeus tulla kuulluksi ikään katsomatta. Huoltoriidoissa ja olosuhdeselvityksissä sosiaalityöntekijä kuulee lasta itse tai pyytää asiantuntijan apua esimerkiksi perheneuvolan psykologilta tai lastenpsykiatrian klinikalta. (Kalavainen 2004, 99.)

3.1 Tuetut ja valvotut tapaamiset lapsen tukena

Tapaamisoikeus on aina lapsen, ei vanhemman oikeus. Tapaamisasiat tulee ratkaista lapsen edun mukaisesti lapsen tarpeet huomioiden. (Karhuvaara ym. 2013, 37.) Tapaamisoikeudesta ja sen laajuudesta ei ole määritelty erikseen lainsäädännössä. Vanhemmat voivat keskenään sopia tapaamisasioista, mutta tapaamisista on laadittava täytöntöönpanokelpoinen sopimus, jonka lastenvalvoja vahvistaa. Tapaamisoikeutta koskeva sopimus voi olla määräaikainen tai toistaiseksi voimassa oleva. Määräaikaisia sopimuksia tehdään varsinkin väkivaltilanteissa, jolloin sosiaaliviranomainen pystyy arvioimaan tilannetta uudelleen, kun vanhemmat tulevat laatimaan uutta sopimusta. (Karhuvaara ym. 2013, 38–39.)

Aina ei kuitenkaan riitä, että tapaamissopimukset laaditaan tarkasti. Joskus lapsen tapaajavanhemman olosuhteet ovat sellaiset, että ne vaarantaisivat lapsen turvallisuuden, jos hän joutuisi kahdenkeskiseen tapaamiseen vanhempansa kanssa ilman valvontaa. Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi tapaajavanhemman päihteiden väärinkäyttö, mielenterveysongelma, lapseen aikaisemmin kohdistunut väkivalta, inesti tai sen epäily. Voi olla myös mahdollista, että tapaajavanhemman kodin olosuhteet ovat lapselle niin sopimattomat, ettei tapaamisia

kotona voida järjestää. (Peuralahti 2012, 126, 128; Karhuvaara ym. 2013.) Tällaisia tilanteita varten tuomioistuin voi määrätä tapaamiset tuetuiksi tai valvotuiksi. Valvottujen ja tuettujen tapaamisten tarkoitus on tukea vanhemman ja lapsen vuorovaikutusta sekä ennen kaikkea turvata lapsen turvallisuus tapaamisissa. (Peuralahti 2012, 127.)

Tuettu tapaaminen

Tuetuissa tapaamisissa tuen tarve voi vaihdella, ja kussakin tapauksessa tapaamisen ohjaajan on arvioitava tuen tarve erikseen. Ohjaaja huolehtii tapaamisen alkamisesta ja loppumisesta sekä tapaamisen turvallisesta etenemisestä sopimuksen mukaisesti. Tuetussa tapaamisessa valvonta ei ole niin tiivistä, kuin valvotussa tapaamisessa. Ohjaajan ei tarvitse olla koko ajan samassa tilassa näkö- tai kuuloetäisyydellä, mutta hänen tulee olla saatavilla tarvittaessa. Ohjaaja voi puuttua keskusteluihin, jos katsoo tarpeelliseksi, mutta lähtökohtaisesti puheita ei valvota samalla tavalla kuin valvotuissa tapaamisissa. (Lasten tuetut ja valvotut tapaamiset 2006, 27; Karhuvaara ym. 2013, 43.)

Tuetut tapaamiset voidaan järjestää tilanteissa, joissa vanhemmuudessa tarvitaan tukea, huolto- ja tapaamisselvitykset ovat kesken tai kun vanhempien välillä vallitsee syvä luottamuspula (Peuralahti 2012, 132). Valvonnan määrää voidaan lisätä, mikäli lapsi ilmaisee kaipaavansa lisätukea tapaamisissa. Valvontaa voidaan lisätä myös, jos ohjaaja katsoo sen olevan lapsen edun mukaista. (Karhuvaara ym. 2013, 43.)

Valvottu tapaaminen

Valvotussa tapaamisessa tapaamisen ohjaajan tulee olla lapsen edusta huolehtiva turvallinen aikuinen, joka seuraa tapaamisen kulkua jatkuvasti ja varmistaa, että se sujuu lapsen kannalta turvallisesti ja sopimuksen mukaan. Ohjaajan on oltava jatkuvasti kuulo- ja näköyhteydessä tapaajiin, myös wc-tilat edellyttävät valvontaa. Kielen tulee olla sellaista, että ohjaaja sen ymmärtää, tai muutoin tapaamiseen tulee hankkia tulkkauksipalvelua. Ohjaajan tulee myös pitää huoli siitä, että lasta ei ilman lupaa viedä pois sovitusta tapaamisesta. (Peuralahti 2012, 132; Karhuvaara ym. 2013, 42.)

Valvotut tapaamiset ovat yleensä lyhyitä, koska jo lyhyt tapaaminen on vaativa sekä lapselle että tapaajavanhemmalle. Ensi- ja turvakotien liiton kriteeristöjen mukaan valvottu tapaaminen saa kestää maksimissaan kolme tuntia. Valvotun tapaamisen tarve tulisi olla perusteltu selkeästi, jotta tapaamispaikka tietää mitä valvonnan yhteydessä olisi hyvä tarkkailla ja minkälaista tukea lapsi ja tapaajavanhempi tarvitsevat. Tällä tavoin tapaamispaikassa osataan varautua mahdollisiin ongelmiin. On tärkeää, että myös tapaajavanhempi ymmärtää, miksi tapaaminen on määrätty valvotuksi. (Kalavainen 2004, 26; Karhuvaara ym. 2013, 43.)

Vanhempien näkökulmasta kynnystä tapaamisten sopimisesta myös valvottuina saattaisi madaltaa, jos tapaamispaikan ohjaaja voisi osallistua lastenvalvojan ja vanhempien väliseen neuvotteluun. Tällöin molemmat vanhemmat tapaisivat ohjaajan ja saisivat tiedon tapaamispaikan toiminnasta. Tällaista toimintatapaa käytetään esimerkiksi Espoossa (Karhuvaara ym. 2013, 43) ja Lappeenrannassa.

Jos tapaamiset määrätään valvotuksi, tuomioistuimen tulee olla varma lapsen turvallisuudesta. Tapaamispaikan tulee olla siihen soveltuva sekä ohjaajalla tulee olla riittävä ammattitaito. Ensi- ja turvakotienliitto käyttää valvojina yleensä sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia, joilla on jo entuudestaan työkokemusta. Ohjaajat toimivat myös yleensä pareittain, jotta tapaamisten keskeytyessä toinen työpareista on vanhempaa varten ja toinen lasta varten. (Peuralahti 2012 131–132)

Valvottu vaihto ja tilananto

Päätös valvotusta vaihdosta lapsen vanhemmalta toiselle voi tulla käräjäoikeudelta. Näin toimitaan, jos lapsen vaihdot vanhemmalta toiselle menevät usein riitelyksi, toisen solvaamiseksi, tai niiden katsotaan aiheuttavan lapselle pahaa. Lapsi voi kuitenkin olla etävanhemman luona normaalisti. Valvottuihin vaihtoihin tarvitaan kolmas ulkopuolinen henkilö varmistamaan, että vaihto tapahtuu sovittulla tavalla sovussa. (Valvotut tapaamiset. Sosiaaliportti 2013.)

Vanhemmat voivat myös järjestää tapaamisten valvonnan yksityisesti siten, että he valitsevat molempien hyväksymän henkilön valvojaksi. Tapaamispaikka voi

tällöin olla myös lapsen oma koti tai turvallisten sukulaisten tai ystävien koti, jossa valvojana toimii luotettava ulkopuolinen henkilö tai viranomainen. Tuomioistuimella on kuitenkin oltava tieto ulkopuolisen valvojan suostumuksesta. Ulkopuolista henkilöä ei voida myöskään velvoittaa toimimaan tehtävässä myöhemmin, jos tämä ei halua tehtävässään jatkaa. (Peuralahti 2012, 131.)

3.2 Tapaamispaikka Tirlittan

Tapaamispaikka Tirlittan on Lappeenrannassa sijaitseva Etelä-Karjalan perhetyön kehittämissyhdistyksen ylläpitämä tapaamispaikka lapselle ja tämän etävanhemmalle. Sen tarkoituksena on antaa lapselle turvallinen paikka tavata vanhempiaan.

Tapaamispaikkatoimintaa on järjestetty Lappeenrannassa vuodesta 2002 lähtien. Toimintaa järjesti aikaisemmin Lappeenrannan lastensuojelun perhetyö, jolta se siirtyi Etelä-Karjalan perhetyön kehittämissyhdistys ry:lle vuonna 2007. Vuonna 2010 siitä tuli Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden (Eksote) perheasioiden yksikön ehkäisevän perhetyön alaista toimintaa. Tapaamispaikka Tirlittanilla oli 48 eri tapaajaperhettä vuonna 2013. Varatuista tapaamisista tuettuja oli 308 ja valvottuja 37. Valvottuja vaihtoja varattiin 14. Asiakasmäärät ovat olleet nousussa koko ajan. (Huhtanen 2013.)

Tapaamispaikka Tirlittanin asiakkaaksi tullaan lastenvalvojan tai käräjäoikeuden päätöksen kautta. Lastenvalvojat ja asiakkaat itse ovat yhteydessä tapaamispaikkavastaavaan. Yhteydenoton jälkeen asiakasperheestä täytetään esitietolomake, jonka jälkeen asiakasperheen vanhemmat, lastenvalvoja sekä tapaamispaikkavastaava kokoontuvat tapaamissopimuspalaveriin. Jos tapaamiset sovitaan järjestettäväksi tapaamispaikka Tirlittanissa, tulee lähivanhempi ja lapsi yhdessä tutustumaan tiloihin etukäteen. Yleensä myös tapaajavanhempi käy tutustumassa Tirlittanin tiloihin etukäteen. Tapaamisia arvioidaan tietyin väliajoin ja niiden pohjalta päätetään sopimuksen jatkamisesta tai päättymisestä. Kaikki tapaamissopimukset ovat määräaikaaisia. Suurin osa tapaamispaikka Tirlittanin asiakkaista tulee oikeudenpäättöksen tai lastenvalvojan kautta. (Huhtanen 2013.)

4 Moniammatillinen ja verkostoyhteistyö

Lapsen tapaamisista sovittaessa on usein takana moniammatillinen verkosto. Käsitettä moniammatillinen yhteistyö käytetään paljon juuri sosiaali- ja terveysalalla kuvaamaan uudenlaista yhteistyötettä. Koska tutkittua tietoa jokaisen tiedon alalla on paljon, tarvitaan uudenlaista työtettä laadukkaamman, kokonaisvaltaisemman ja asiakaslähtöisemmän palvelun aikaansaamiseksi. (Isoherranen 2005, 31–32.) Monitasoisten asioiden ymmärtäminen ja niiden hallitseminen vaatii useampaa näkökulmaa kuin yksittäinen henkilö voi antaa (Kontio 2010, 6.) Siksi on hyvä tarkastella käytännön tasolla, mitä yhteistyö tarkoittaa ja miten sitä voi parantaa.

Joskus lapsen tilanne saattaa myös tapaamisprosessin aikana muuttua olennaisesti huonompaan, jolloin tapaamispaikan työntekijät joutuvat ottamaan yhteyttä esimerkiksi lastensuojeluun. (Niemi 2013, 33). Tällöin moniammatillinen yhteistyö on tärkeää, jotta lapsen etu toteutuu, lisäksi tapaamispaikkavastaava tarvitsee tietoa lapsen ja perheen tilanteesta tarjotakseen mahdollisimman laadukkaan ja ammattitaitoisen tuen tapaamisiin.

Toimintana moniammatillista yhteistyötä voidaan käyttää hyvinkin erilaisissa tilanteissa kuten hallinnollisissa ratkaisuissa sekä strategisissa suunnitteluissa sekä asiakastyössä. Moniammatillisuutta yhteistyön käsitteenä käytetään joskus kuvaamaan samassa työpisteessä työskenteleviä henkilöitä, ilman että heillä koskaan olisi yhteisiä tiimipalavereja tai kokouksia, joissa olisi mahdollisuus yhteiseen tiedon prosessointiin. Parhaimmillaan moniammatillinen yhteistyö on sitä, että ammattilaiset tietävät, mihin ammattiryhmään ja keihin tukeutua, kun tarvitaan täydentävää asiantuntemusta. (Isoherranen 2005, 13–16; Seikkula & Arnkil 2005, 9-10.)

4.1 Moniammatillinen yhteistyö

Tapaamispaikan lisäksi lapsen asioita ovat hoitamassa yhteistyökumppanit, jotka koostuvat pitkälti samoista tahoista, jotka lähettävät perheen tapaamispaikan asiakkaiksi (Niemi 2013, 33). Tapaamispaikka Tirlittanin yhteistyökumppaneita ovat perheasioiden yksikön lastenvalvojat, johtava sosiaalityöntekijä sekä sosiaalijohtaja, lastensuojelun ja sijaishuollon sosiaalityöntekijät sekä näiden

yksiköiden johtavat sosiaalityöntekijät, Etelä-Karjalan käräjäoikeuden ja oikeusaputoimiston oikeusavustajat.

Suurin yhteistyö tapahtuu lastenvalvojen ja tapaamispaikan välillä. Yhteyttä pidetään lähinnä varattaessa aikoja sekä alkupalavereissa, joissa käydään läpi, mitä tapaamispaikkatoiminta on. Strategiapäivät olivat hyvä esimerkki moniammatillisesta yhteistyöstä. Paikalla oli henkilöitä eri ammattialoilta, ja päivien tarkoitus oli kehittää tapaamispaikkatoimintaa. Tapaamispaikka Tirlittanin strategiapäivistä lisää myöhemmin luvussa 4.4 Toiminnan kehittäminen ja menetelmät.

Moniammatillisen yhteistyön käsitteessä korostuu viisi eri käytännön näkökulmaa, joita ovat asiakaslähtöisyys, tiedon ja eri näkökulmien kokoaminen yhteen, vuorovaikutustietoinen yhteistyö, rajojen ylitykset sekä verkostojen huomioiminen. Käytännössä lähtökohtana on aina asiakas, joka pyritään ottamaan huomioon mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Tiedon ja eri näkökulmien tuomisella yhteen haetaan sitä, että tiedon kokoaminen ja yhteinen keskustelu tuottavat enemmän kuin yksittäisten jäsenten suoristukset voisivat yhteensä tuottaa. Tämä onnistuu, kun ymmärretään vuorovaikutuksen merkitys ja pyritään tietoisesti hyvään vuorovaikutukseen. Vuorovaikutustietoinen yhteistyö tarkoittaa käytännössä sitä, että yhteisö tai ryhmän jäsenet hahmottavat vuorovaikutuksen merkityksen ja sen, miten siihen voi itse vaikuttaa. Rajojen ylityksillä tarkoitetaan organisaatioiden, yhteisöjen ja roolien rajoja koskevien sääntöjen sovittuja ylityksiä työryhmässä työskenneltäessä. (Isoherranen 2005, 14-16.) Selkeät rajanvedot ovat hyödyllisiä, kun kohdataan erikoisosaamista vaativia haasteita, mutta kun kohdataan sellainen ilmiö, joka ei noudatakaan sektorijärjestelmän työjakoa, tulevat rajanylitykset ajankohtaisiksi. Tällaisia tilanteita ovat sellaiset kun asiakkailta on monitahoisia pulmia, jotka vaativat useamman tahon asiantuntijuutta. Esimerkiksi erotilanteet voivat olla psykologinen, sosiaalinen ja juridinen kysymys, jossa kaikilla tilannetta käsittelevillä ammattiryhmillä voi olla omat taustanäkemyksensä ja ammattikielensä. Siksi olisikin tarkoituksenmukaista, että asiaa käsittelevät tahot pitäisivät yhteisiä neuvotteluja niin, että voitaisiin ylittää tarpeettomat kynnykset. (Taskinen 2006, 3-4; Seikkula & Arnkil 2005, 9.)

4.2 Vuorovaikutus moniammatillisessa työssä

Tietoa tuotetaan paljon, ja se uusiutuu nopeasti, joten mikään asiantuntijaryhmä ei kykene yksin hallitsemaan sitä kaikkea. On siis tärkeää huomioida vuorovaikutus toiminnan kehittämisessä. (Isoherranen 2005, 8.) Sopivan vuorovaikutuksen löytäminen ja se miten tietoa prosessoidaan, on vuorovaikutustietoisien yhteistyön ydin (Isoherranen 2008, 36).

Hyvän työryhmän tai tiimin jäsenellä on riittävä oman alan asiantuntijaosaamista. Tiedon jakaminen ja sen liikkuminen yli sektorirajojen on tärkeää ryhmän muille jäsenille päätöksiä tehtäessä. Pelkkä oma osaaminen ja tietäminen eivät riitä, vaan tulee olla avoin uusille näkökulmille, tiedolle ja eri ratkaisuvaihtoehdoille. Hyvä työyhteisön jäsen hallitsee dialogiset eli hyvät vuorovaikutustaidot. Ne ovat tärkeitä erityisesti silloin, kun käsitellään monimutkaisia ja moniongelmaisia tilanteita. Ratkaisuja ongelmiin haetaan muita kuunnellen ja kysymyksiä esittäen sekä vertailemalla ja tutkimalla erilaisia näkökulmia. Hyvään yhteistyöhön vaaditaan myös riittävän hyvää ammatillista itsetuntoa ja halukkuutta kommunikoida muiden työryhmän jäsenten kanssa. Tässä ongelmaksi saattaa muodostua se, että ryhmän jäsen on jatkuvasti äänessä eikä anna muille mahdollisuutta puheenvuoroon. Kyky tasavertaiseen keskusteluun onkin yksi tärkeä ominaisuus hyvässä yhteistyössä. Hyvän työryhmän tai tiimin jäsenen ominaisuuksiin vaikuttaa myös se, että otetaan vastuuta koko ryhmän toiminnasta ja ollaan kärsivällisiä tiimin jäsenten erilaisuuden suhteen. (Isoherranen 2005, 58–60.)

Moniammatillisessa työryhmässä olisi hyvä tietää erilaisista rooleista, koska verkostot toimivat paremmin kun ymmärretään sekä omaa että toisten rooleja. Kun ymmärretään, miksi toinen käyttäytyy jollain tietyllä tavalla, se auttaa parempaan vuorovaikutukseen työryhmän sisällä. Hyvän vuorovaikutuksen myötä taas pystytään tekemään päätöksiä ja auttamaan asiakasta parhaimmalla mahdollisella tavalla.

Joskus voi kuulla jonkun sanovan, että on sellainen aktiivinen aloitteen tekijä tai hiljainen sivusta katsoja. Moniammatillisessa työryhmässä olisi kuitenkin hyvä, jos jokaisella ryhmän jäsenellä olisi tarvittaessa valmius omaksua mikä tahansa rooleista. Aloitteen tekijäksi voidaan sanoa ketä tahansa, joka tekee ehdotuksen

tai esityksen. Ilman aloitteen tekijää ei ryhmän toiminnalla ole suuntaa. Jos joku on asiasta samaa mieltä tai tukee ehdotusta, hän on silloin kannattajan roolissa. Ilman kannattajia ei ryhmässä synny päätöksiä. Ryhmästä löytyy usein myös joku, joka kyseenalaistaa tai vastustaa ehdotusta, ja hän on silloin vastustajan roolissa. Ilman vastustajia ei synny korjauksia. Yleensä ryhmässä on myös henkilöitä jotka seuraavat keskustelua sivusta ja tuovat ehkä jonkun näkökulman keskusteluun. Näitä henkilöitä, voidaan kutsua sivustaseuraaviksi, jotka tuovat perspektiiviä keskusteluun, mutta eivät ota tiukasti kantaa. (Isoherranen 2005, 60.)

4.3 Verkostotyö

Verkostotyötä on tehty Suomessa 1980-luvun lopulta saakka. Verkostotyönimikettä alettiin käyttää 1970-luvulla sekä terapian, että sosiaalityön piirissä. On mahdotonta kohdata asiakasta, joka ei olisi elämässään ollut kosketuksissa eri palvelujärjestelmiin. Jo asiakkaan kanssa kahden keskeisessä kohtaamisessa tulee esille hänen läheisverkostonsa. Vaikka ei olisi muiden ammattihenkilöiden kanssa suoraan kontaktissa, tulee muiden auttajaverkostojen ääni esille asiakkaan asenteissa ja kahdenkeskeisissä keskusteluissa. Vuorovaikutuksellamme, sanomisillamme ja asiakkaalle asettamillamme kysymyksillä vaikutamme myös muuhun auttajaverkoston tahtomattamme. Työntekijäverkostoissa on siis tärkeää huomioida, että ammatilliset toimenpiteet liittyvät myös toisten toimenpiteisiin – joko täydentävinä tai hankaloittavina asiakaskokonaisuuteen liittyvinä. Tällaisia ovat esimerkiksi sellaiset tilanteet, joissa käsiteltävä asia on monitahoinen ja asiakkaan ympärillä työskentelee useitakin toimijoita. (Seikkula & Arnkil 2005, 7-8.)

Moni käsittää verkostotyön keskeiseksi ytimeksi kokoukset. Yhteistyön toteuttamiseksi pitää koota eri ammattiryhmän edustajia samaan huoneeseen. Verkostotyötä voi kuitenkin tehdä myös yksin omassa toiminnassa ottamalla huomioon, että asiakkaat ja muut työntekijät eivät ole irrallisia toimijoita, vaan he voivat toimia useissakin erilaisissa sosiaalisissa suhteissa. Verkostokokouksia järjestetään, kun käsiteltävä asia vaatii kohtaamisen kasvokkain yhteisen ymmärryksen saavuttamiseksi tai kun asiasta on sovittava keskustellen. Joskus verkostokokoukset tuottavat turhauttavia kokemuksia, jos ne on järjestetty poh-

timatta sen enempää, miten ne kannattaisi toteuttaa. (Seikkula & Arnkil 2005, 29-30).

Huonosti järjestetty verkostokokous saattaa tuottaa turhauttavia tunteita ja voi päättyä ohi ja päälle puhumiseen. Hyvässä verkostokokouksessa on kuitenkin mahdollisuudet avartavaan vuoropuheluun. Verkostokokouksiin vaikuttaa ensinnäkin se, että verkostokokouksissa määritellään keskinäisiä suhteita ja asemoidaan itseään muihin. Ammatillaiset väittelevät siitä, mikä asiakkaan tilanteessa on kysymys ja kuka on pätevin määrittelemään ongelman. Totuus kuitenkin on se, että ongelmia on yhtä monta kuin toimijoita. Jokainen asiantuntija määrittelee ongelman oman näkemyksensä mukaan. Mikäli ammatillaiset yrittävät määritellä yhteistä ongelmaa, tavoittelevat he saavuttamatonta. Verkostokokouksissa asiantuntijat saattavat myös säädellä kuormitustaan tai jopa vältellä sitoutumistaan, ja yhteinen asiakas saattaa hyvin pian olla ei-kenenkään asiakas. Ammatillaisten kohdatessa keskenään saattavat myös toistua ne vuorovaikutustavat, joiden kanssa he ovat asiakastyönsä kautta olleet tekemisissä. Tämä tarkoittaa sitä, että läheisverkostossa koettu vuorovaikutus kulkeutuu ammattilaisten väliin ja puhutaan niin sanotusti samaistumisesta. (Seikkula & Arnkil 2005, 30-38.)

4.4 Toiminnan kehittäminen ja menetelmät

Moniammatillisen yhteistyön tueksi on kehitelty useita erilaisia menetelmiä ja välineitä, mutta kunnat ovat ottaneet niitä vaihtelevasti käyttöön (Toimiva lastensuojelu 2013). Kehitetyjä menetelmiä ovat muun muassa strategiakarttatyöskentely ja sen pohjalta nouseva tulokortti.

Strategiakarttaa tehtäessä ominaista työryhmälle on jaettu visio ja yhdessä tekeminen. Strategiakartassa käydään läpi arvoja, miten ne näkyvät ja miten niiden tulisi konkreettisesti näkyä työssä, missiota eli mikä on suuri tehtävä minkä takia ollaan olemassa, tulevaisuuden kuvaa ja haluttua tulevaisuutta seuraavan kahden tai kolmen vuoden kuluttua sekä ympäristötekijöitä, jotka tulee ottaa huomioon. (Muistio strategiapäiviltä: työpaja 15.5.2013.)

Tasapainotettu tulokortti (BSC)

Tasapainotettu tulokortti (BSC) on hieman uudempi vaiheittain toteutettava menetelmä, jota tapaamispaikka Tirlittan ja yhteistyökumppanit strategiapäivillään kesällä 2013 käyttivät. Tulokortin käyttäminen auttaa selventämään työntekijöille mitkä asiat ovat tärkeitä, kun koetetaan saavuttaa yrityksen tavoitteita (Mills, Dye & Mills 2009, 104).

Tasapainotettu tulokortti rakennetaan viemään strategiakartasta esiin nousseet asiat käytäntöön. Se toimii tavoitteiden saavuttamisen ja onnistumisen seuraamisen välineenä ja konkretisoi päämäärien, strategisten valintojen, mittaamisen ja päämäärien saavuttamiseksi tarvittavien panostusten yhteyden. (Muistio strategiapäiviltä: työpaja 4.6.2013.)

Tasapainotetussa tulokortissa toimintaa tarkastellaan neljästä eri näkökulmasta, jotka ovat taloudellisuus, asiakas, sisäiset prosessit sekä kasvun ja oppimisen näkökulma. Tasapainotettua tulokorttia käyttävät pitkälti yritykset, joilla päätösvalta on osakkeenomistajilla, mutta sitä voidaan käyttää myös voittoa tavoittamattomissa yrityksissä kuten sairaaloissa ja valtion virastoissa. Tällöin rahoitusnäkökulmaa on vain mukautettava hieman ja keskityttävä enemmän keskeisiin sidosryhmiin, kuten asiakkaisiin ja heidän verkostoihinsa, työnantajiin, terveydenhuollon suunnitelmiin, työntekijöihin, hallintohenkilöstöön, yhteisöihin ja sääntelyviranomaisiin. (Mills, Dye & Mills 2009, 104.)

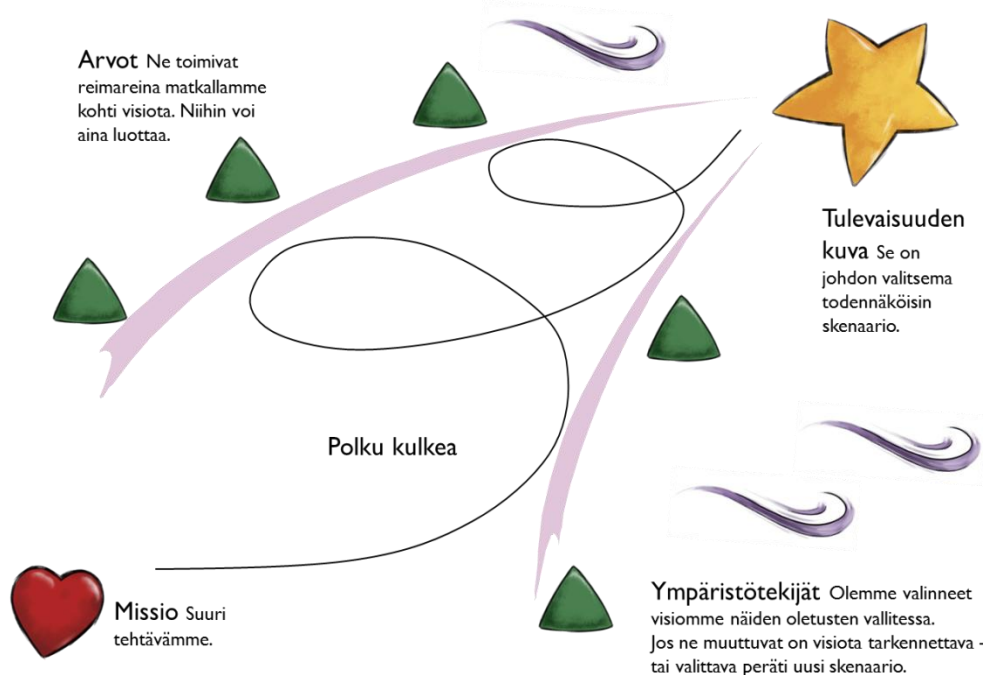
Mills, Dye ja Mills (2009) toteavat, että tilastollisesti vain 5 % työyhteisöstä ymmärtää yrityksensä strategian ja vain 25 % on sitoutunut noudattamaan tätä, 60 % ei yhdistä budjettia toimintasuunnitelmiinsa ja 86 % johtoryhmästä käyttää aikaa vähemmän kuin tunnin kuukaudessa strategiasta keskustelemiseen. Tasapainotettu tulokortti auttaa luomaan hallintorakennetta, joka selkeyttää työryhmälle, mihin suuntaan sen tarvitsee mennä, ohjaa suunnan, kohdistaa kaikkien työn tukemaan näitä tavoitteita ja lopulta olemaan tehokkaampi ja kilpailukykyisempi markkinoilla. (Mills, Dye & Mills 2009, 103.)

Tapaamispaikka Tirlittan järjesti strategiapäivät toiminnan kehittämiseksi Joutseno-salissa kesällä 2013. Strategiapäivässä oli ulkopuolinen vetäjä Rautjärveltä, kehitysjohtaja Annaleena Rita. Osallistujia olivat Etelä-Karjalan perhetyön

kehittämisyhdistys ry:n toiminnanjohtaja Liisa Kiukas, julkinen oikeusavustaja Eija Lehkonen, Eeva-hankkeen työntekijät Kirsi Ovaska ja Leena Hauhio, perhetyön vastaava Sari Niiranen, tapaamispaikkavastaava Hanna Huhtanen sekä sijainen Krista Aarniovuori, perheasioiden yksikön johtava sosiaalityöntekijä Ulla Huhtalo sekä sosiaalijohtaja Tuula Hélen. Koimme tärkeäksi saada osallistua strategiapäiville, koska saimme materiaalia opinnäytetyöhömmme.

Strategiapäivien tarkoituksena oli oman strategian tekeminen Ensi- ja turvakotien liiton strategian pohjalta, koska tapaamispaikka Tirlittanin toiminta poikkeaa eniten liiton muista tapaamispaikoista. Työvälineinä käytettiin strategiakarttaa ja tasapainotettua tuloskorttia.

Strategiakartta



Kuva 1. Strategiakartta (Muistio strategiapäiviltä: työpaja 15.5.2013)

Arvoja, joita strategiapäivillä nousi esille, olivat muun muassa lapsen etu ja lapsen oikeuksien arvostaminen, asiakaslähtöisyys, molempien vanhempien tasa-vertaisuus, perhelähtöisyys, yksilöllisyys, työn hyvä laatu, asiantuntijuus sekä matala kynnys ilman viranomaistoimintaa.

Suurena tehtävänä nähtiin, että tapaamispaikkatoiminta on ammatillista toimintaa, joka mahdollistaa lapsen ja hänestä erossa asuvan vanhemman turvallisen tapaamisen. Tapaamisissa tuetaan lapsen ja vanhemman suhdetta sekä tapaamisten toteutumista lapsen edun ja päätösten mukaisesti. Yhtenä tehtävänä nähtiin, että tapaamisten vaikuttavuutta arvioidaan aina lapsen näkökulmasta.

Tulevaisuuden kuvaa mietittiin asiakkaan, yhteistyökumppanien ja oman ammatillisen kehittymisen näkökulmasta. Asiakkaan näkökulmasta kehitystä tapahtuisi muun muassa, jos tapaamisia alettaisiin järjestää vanhemman kotona ja pysyttäisiin järjestämään yksilöllisiä vaihtoehtoja ja erilaisia tapaamisia perheille. Toimintaa voisi laajentaa myös läheisverkostoon. Yhteistyökumppaneille kehitys näyttäytyisi prosessinomaisena työskentelynä ja kokonaisvaltaisempana, rajoja rikkovana työskentelynä. Oman ammatillisen kehittymisen näkökulmasta katsottuna työryhmä nosti esille työparityöskentelyn ja konsultaatiomahdollisuudet.

Huomioitavia ympäristötekijöitä olivat muun muassa mahdolliset lakimuutokset, budjetti, turvallisuusriskit, Eksoten organisaatiomuutokset. Myös asiakasunnan muutokset puhuttivat. Kulttuuri ja kieli tuovat varmasti tulevaisuudessa haasteita työhön. Uusien työntekijöiden perehdyttäminen ja tilakysymykset nousivat myös esille. (Muistio strategiapäiviltä: työpaja 15.5.2013).

5 Opinnäytetyön tavoitteet ja toteutus

Toteutimme opinnäytetyön Etelä-Karjalan perhetyön kehittämissyhdystys ry:lle. Selvityksen kohderyhmänä olivat tapaamispaikka Tirlittanin yhteistyökumppanit, joita olivat vuonna 2013 Eksoten lastensuojelu, Eksoten sijaishuolto, Eksoten perheasioiden yksikkö ja Etelä-Karjalan käräjäoikeus sekä oikeusaputoimisto.

5.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja selvityskysymykset

Tässä opinnäytetyössä selvitimme tapaamispaikka Tirlittanin yhteistyökumppaneiden mielipiteitä ja näkemyksiä siitä, minkälaista yhteistyö on ja miten yhteistyötä voitaisiin kehittää ja miten tapaamispaikkatoimintaa voisi kehittää. Halusimme työssämme selvittää, miten kukin omalla ammattitahollaan kehittäisi tapaamispaikkatoimintaa ja yhteistyötä, jotta se vastaisi entistä paremmin asiakkaiden tarpeita. Opinnäytetyön tuloksien on myös tarkoitus olla tukena ta-

paamispaikka Tirlittania ylläpitävälle Etelä-Karjalan perhetyön kehittämissyhdystys ry:lle.

Opinnäytetyömme selvitystehtävät ovat seuraavat:

1. Miten tapaamispaikka Tirlittanin ja yhteistyökumppaneiden välinen yhteistyö toimii?
2. Miten yhteistyötä voisi Tirlittanin ja yhteistyökumppaneiden välillä kehittää?
3. Miten tapaamispaikkatoimintaa voisi kehittää asiakkaiden tarpeita vastaavaksi ammattilaisten näkökulmasta?

5.2 Opinnäytetyön toteutus

Opinnäytetyöprosessi alkoi tammikuussa 2013. Saimme toimeksiannon Etelä-Karjalan perhetyön kehittämissyhdystykseltä tapaamispaikkavastaava Hanna Huhtaselta, joka toimi myös opinnäytetyömme työpaikkaohjaajana. Neuvotelimme opinnäytetyön viitekehiksestä ja pohdimme selvityskysymyksiä yhdessä työpaikkaohjaajan ja yhdistyksen toiminnanjohtaja Liisa Kiukkaan kanssa. Teimme kyselypohjan ja laadimme kysymykset valmiiksi Webropol-kyselymme. Kysymykset perustuivat ennalta mietittyihin selvitystehtäviin.

Opinnäytetyösuunnitelma valmistui kesäkuussa 2013. Haimme tutkimuslupaa Eksotelta. Tutkimuslupa myönnettiin heinäkuussa 2013. Olimme mukana kesälä 2013 Tapaamispaikka Tirlittanin järjestämällä strategiatyöpajapäivillä. Tapaamisia oli kolme kertaa Lappeenrannan Joutseno-salissa. Strategiatyöpajapäivillä laadittiin tapaamispaikka Tirlittanille strategiakartta sekä tulokortti, jota käytimme opinnäytetyössämme.

Tämä opinnäytetyö on selvitys, jonka aineisto kerättiin Webropol-internetkyselyllä, ryhmähaastattelulla sekä strategiapäiviltä saadusta materiaalista. Webropol-kysely lähetettiin kohderyhmälle syyskuussa 2013. Ryhmähaastattelu pidettiin marraskuussa 2013. Aineisto saatiin tarkasti rajatulta kohderyhmältä, ja näin se palveli parhaiten tätä opinnäytetyötä.

5.3 Aineiston keruu ja kokoaminen

Kvalitatiivisten tutkimuksien perusajatuksena on saada pieneltä määrältä ihmisiä mahdollisimman paljon yksityiskohtaista ja uutta tietoa. Se sopii menetelmä-

nä hyvin toiminnan kehittämiseen ja vaihtoehtojen etsimiseen. Laadullisen tutkimuksen tutkimusmenetelmiä ovat perinteisen lomakehaastattelun lisäksi tiettyihin aihealueisiin keskittyvät teemahaastattelut, yksilö- ja ryhmähaastattelut. (Heikkilä 2010, 16–17.)

Opinnäytetyömme on laadullinen selvitys, jossa käytimme kvalitatiivisia eli laadullisia tutkimusmenetelmiä. Selvityksen aineisto kerättiin itse laaditulla puoli-strukturoidulla Webropol-kyselyllä (Liite 2), teemamuotoisella ryhmähaastattelulla sekä kehittämistyöryhmän strategiapäivien materiaalista.

Päädyimme Webropol-kyselyyn, koska siten ajattelimme saavuttavamme nopeasti ja tehokkaasti sopivan joukon toimijoita, jotka ovat tekemisissä tapaamispaikka Tirlittanin kanssa. Kyselylomake sisälsi yhden määrällisen ja kahdeksan avointa kysymystä. Määrällisen kysymyksen tarkoituksena oli selvittää minkä yhteistyöorganisaation edustaja kyselyyn vastaa. Loput lomakkeen kysymyksistä olivat avoimia. Avoimet kysymykset mahdollistavat sen, että vastaukset ovat kunkin vastaajan omia näkemyksiä ja mielipiteitä, ja niillä saadaan myös mahdollisimman laajat vastaukset ja mahdollisimman paljon uutta tietoa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 201).

Lähetimme kyselyn linkkinä saatekirjeen kanssa Tapaamispaikka Tirlittanin yhteistyökumppaneille sähköpostitse. Yhteistyökumppaneiden sähköpostiosoitteet saimme tapaamispaikkavastaavalta. Kysely oli avoinna vastauksille 24.8.-24.9.2013. Kahden viikon jälkeen lähetimme vastaajille muistutuksen, jotta saisimme kyselyyn mahdollisimman hyvän vastausprosentin.

Webropol-kyselyn avulla saatujen tulosten pohjalta saimme tietoa, jota hyödynsimme ryhmähaastattelussa. Käytimme ryhmähaastattelun rungossa myös tietoja strategiapäiviltä saadusta materiaalista. Haastattelukysymykset olivat avoimia, mutta haastattelun aihealueet oli teemoiteltu. Haastattelun aihealueet pohjautuivat alkuperäisiin selvitystehtäviin sekä Webropol-kyselystä saatuihin tuloksiin. Ryhmähaastattelu toteutettiin tapaamispaikka Tirlittanin tiloissa. Kutsut ryhmähaastatteluun lähetti Etelä-Karjalan perhetyön kehittämissyöryhmän toiminnanjohtaja Liisa Kiukas. Kutsuttavat ihmiset päätimme yhdessä neuvottelemalla opinnäytetyön työelämäohjaajan sekä toiminnanjohtajan kanssa. Haastat-

telussa käytimme apuna nauhureita ja kirjoitimme muistiinpanoja. Toivoimme ryhmähaastattelulta avointa, dialogista ja pohdiskelevaa ja ajatuksia herättävää keskustelua.

Ryhmähaastattelussa on etuna se, että tietoa saadaan nopeasti tietyltä joukolta ihmisiä samaan aikaan. Ryhmäkeskustelu voi toimia myös sosiaalisena tukena, jolloin tietoa saadaan laajemmin. (Hirsjärvi ym. 2009, 210-211.) Haastattelijoita oli kaksi, mikä helpotti haastattelijan työtä ja keskustelu oli helpompi pitää kassassa.

Loppukeväästä 2013 järjestettävillä tapaamispaikkatoiminnan strategiapäivillä tapaamispaikka Tirlittanille luotiin strategiakartta sekä tulokortti. Strategiakartan yhtenä osana on toiminnan kehittäminen. Tästä strategiapäivien työpajasta syntyi muistio, joka oli yksi osa aineistoamme.

Kysely lähetettiin 22 vastaanottajalle. Vastausajan päätyttyä olimme saaneet vain yhdeksän (9) vastausta Webropol-kyselystä. Suuremman vastausprosentin saavuttamiseksi kysely aukaistiin ja lähetettiin samalle vastaanottajamäärälle uudestaan. Kysely oli avoinna 24.9.–7.11.2013. Saatekirjeeseen kirjoitettiin lisäksi teksti ”tämä viesti on aiheeton, mikäli olet jo vastannut kyselyyymme”. Mainitsimme myös kyselyn uuden sulkeutumisaikakohdan. Uudelleen lähettämisen jälkeen saimme yhden (1) vastauksen lisää. Ryhmähaastattelu toteutettiin 11.11.2013. Haastattelun jälkeen päädyimme aukaisemaan kyselyn vielä kerran saadaksemme tarpeeksi suuren vastausprosentin. Tällä kertaa lähetimme kyselyn Eksoten perheasioiden yksikön lastenvalvojille, Etelä-Karjalan käräjäoikeuteen sekä oikeusaputoimistoon. Päädyimme tähän ratkaisuun, koska näistä organisaatioista ei ollut edustusta ryhmähaastattelussa ja ne ovat merkittäviä yhteistyökumppaneita Tapaamispaikka Tirlittanille. Kysely oli auki 20.11.–4.12.2013. Saatekirjeen viestissä korostimme vastaamisen tärkeyttä opinnäytetyön onnistumisen kannalta. Tämän jälkeen saimme vielä yhden (1) vastauksen lisää. Lopullinen vastausprosentti on 50 % (11/N22).

5.4 Aineiston analyysi

Tutkimukseen kerätty aineisto kertoo sen, mitä tutkimukselta on haettu, ja analyysin tarkoitus on luoda tutkittavasta asiasta selkeä sanallinen kuvaus. Analyysi-

sin tulee olla tarpeeksi tarkka, jotta aineiston sisältämä informaatio ei katoaisi. Aineistolähtöisen laadullisen eli induktiivisen sisällönanalyysin tarkoitus on tiedon lisääminen tutkittavasta ilmiöstä. Induktiivista aineiston analyysia kuvataan kolmivaiheisena prosessina: 1) aineiston redusointi, eli pelkistäminen, 2) aineiston klusterointi eli ryhmittely ja 3) abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108.)

Aineiston analysoinnissa käytimme laadullista aineistolähtöistä sisällönanalyysia ja apuna Tuomen ja Sarajärven kirjaa *Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi* (2009). Sisällön analyysi koostui eri vaiheista, joista ensimmäisenä haastattelu kirjoitettiin puhtaaksi sanasanaisesti eli litteroitiin. Litteroitua materiaalia oli yhteensä 29 sivua. Litteroinnin jälkeen aineisto kirjoitettiin puhtaaksi ja ymmärrettäväksi, jonka jälkeen siitä rajattiin erivärisillä tusseilla ne kohdat, jotka vastasivat työmme selvitystehtäviä. Puolistrukturoidussa haastattelussa aineistosta voidaan poimia tiettyjä, vain tutkimuksen kannalta merkittäviä ja oleellisia asioita (Hirsjärvi & Hurme 2001, 138–141). Haastatteluaineiston litteroinnin jälkeen pyrimme saamaan koko aineistosta yleiskuvan, jonka jälkeen pelkistimme aineiston alkuperäisilmaisuja saadaksemme esille keskeiset asiat. Pyrimme tunnistamaan aineistosta ne asiat, jotka ovat oleellisia tämän työn kannalta. Pelkistetyistä ilmauksista etsimme eroja ja yhtäläisyyksiä. Lopuksi loimme kokoavat alaluokat, ja niistä luotiin kokoava yläluokka. Olennaisten asioiden koamisessa käytetään usein apuna yksinkertaista abstrahointia eli yläkäsitteen muodostamista (Tuomi & Sarajärvi 2009, 101).

	Mikä yhteistyössä toimii		
Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
<p>- "Yhteistyö on ollut luontevaa ja sujuvaa"</p> <p>- "Yhteistyö on ollut toimivaa ja tapaamiset saatu joustavasti järkättyä"</p> <p>- "Minusta yhteistyö on ollut sujuvaa ja joustavaa muuntuvien tilanteiden edessä"</p> <p>- "Sovituista asioista kiinni pitäminen"</p> <p>- "--kiitos teijän suuntaan niiku on tässä käyny ilmi että lyhyelläki varotusajalla on saanu tapaamisen järkätty."</p> <p>- "Ajat tapaamisille on saatu joustavasti järjestettyä"</p> <p>- "--et ne aikataulut on saatu aika jouhevasti ja joustavasti sovittua."</p> <p>- "-- hyvä että sellasta joustoo löytyy."</p>	<p>Nopea yhteydenotto</p> <p>Sujuvaa ja Joustavaa</p> <p>Luontevaa ja sujuvaa</p> <p>Toimivaa</p> <p>Sovituista asioista pidetään</p> <p>Lyhyelläkin aikataululla saadaan sovittua asioita</p> <p>Joustavuus</p>	<p>Sujuvuus ja nopeus = Toimivuus</p>	<p>Toimiva yhteistyö</p>
<p>- "Yhteiset ajanvaraukset, kirjaukset ja tavoitettavuus"</p> <p>- "--mie nään et Tapaamispaikka teksti(tapaamisten kirjaukset efficassa) on oikeekii asiaa--"</p>	<p>Asioiden hoito</p> <p>Kirjaamiset</p>	<p>Dokumentointi vai Kirjalliset työt</p>	
<p>- "Yhteistyö on minusta ollut tuloksellista ja hyvää"</p> <p>- "Molemmiin puolinen ammatillinen arvostus on näkynyt työskentelyssä"</p> <p>- "Asiantuntijuus sekä omaaloitteisuus, positiivisuus"</p> <p>- "--et aika lyhyelläki aikataululla tapaamispaikkavastava on päässy nihi yhteisneuvotteluihi."</p>	<p>Tuloksellisuus</p> <p>Ammatillinen arvostus</p> <p>Asiantuntijuus</p> <p>Omaaloitteisuus</p> <p>Tapaamispaikan työntekijä pääsee paikalle palaverihin</p>	<p>Ammatillisuus</p>	

Taulukko 1. Esimerkki luokittelusta – Mikä yhteistyössä toimii – Toimiva yhteistyö

5.5 Selvityksen luotettavuus ja eettiset näkökulmat

Tutkimusta ja selvitystä tehdessä on tärkeää nostaa esille myös sen luotettavuus. On olemassa tiettyjä arvoja ja normeja joita pidetään kriteereinä mitatessa tutkimuksen luotettavuutta. Näitä arvoja ovat muun muassa rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus. Tutkijoiden tulisi myös käyttää tutkimuksen vaatimusten mukaisia ja eettisiä menetelmiä tiedonhankinnassa ja arvioinnissa. Tutkimus myös tulisi suunnitella, toteuttaa ja raportoida huolellisesti. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Olemme työssämme pyrkineet yleiseen huolellisuuteen sekä noudattanut eettisyyttä.

On tärkeää huomioida kyselypohjaa tehdessä hyvän kyselylomakkeen elementit kuten selkeys ja hyvin asetellut ja suunnitellut kysymykset (Hirsjärvi ym. 2009, 198). Riskinä verkkokyselyssä ovat pieni vastausten määrä ja liian avoimet kysymykset. Ongelmana saattaa olla myös yksiköiden työntekijöiden kiireinen aikataulu, joka saattaa aiheuttaa sen, ettei vastaamiseen jää aikaa. Kyselylomakkeessa ei myöskään kysytä liian tarkasti vastaajien henkilötietoja kuten sukupuoli tai ikää, sillä ne eivät ole tarpeellisia tietoja tämän opinnäytetyön kannalta.

Ryhmähaastattelun riskinä voi olla, että keskusteltaessa asiassa ei välttämättä pysytä. Ryhmähaastattelussa joku voi myös esiintyä hyvin dominoivana henkilönä, jolloin keskustelua saattavat ohjata yhden ihmisen mielipiteet (Hirsjärvi ym. 2009, 211). Haastattelijoiden kokemattomuus toimia haastattelijoina voi olla riski, ja se voi vaikuttaa negatiivisesti haastatteluun. Tarkentavien kysymyksien asettelu on myös tärkeää, jotta oleellinen asia saadaan esille. Haastattelun järjestämisessä on tärkeää huomioida, että tilat ovat rauhalliset ja tunnelma mukava sekä avoin. Luotettavuutta parantaa se, että haastattelut tehdään kummankin opinnäytetyötä tekevän henkilön kanssa yhdessä ja haastatteluiden tukena käytetään nauhuria sekä muistiinpanoja.

Opinnäytetyössämme eettisyyttä on hankala tarkastella, koska selvityksemme kohderyhmänä ovat ammattiroolissa toimivat henkilöt eivätkä asiakkaat. Eettisyyttä parantaa se, että Webropol-lomakkeeseen vastaaminen on vapaaehtoista ja kyselyssä vastaajan nimi, ikä ja sukupuoli eivät tule esille missään vaiheessa. Webropol-lomakkeen pääsee täyttämään linkistä, jota ei voida jäljittää.

Webropol-kyselyyn vastaajat ovat tietoisia siitä, että kyselyn tuloksia tullaan käyttämään opinnäytetyötä varten sekä mahdollisesti tapaamispaikkatoiminnan kehittämisessä. Tämä ilmoitetaan vastaajille saatekirjeessä. Ryhmähaastatteluun osallistuu vain yksi tai korkeintaan kaksi kunkin yhteistyöorganisaation edustajaa, joten vastauksia ja mielipiteitä ei voida yleistää koko organisaatiota koskeviksi.

Luotettavuutta parantaa se, että aineisto hävitettiin asianmukaisesti. Kyselypohja sekä vastaukset poistettiin Webropolin internetpalvelimelta sekä tiedostot tietokoneelta. Paperimateriaalit laitettiin paperisilppuriin sekä nauhoitusaineisto poistettiin nauhurista.

6 Yhteistyön toteutuminen ja kehittäminen

Aineiston tulokset on avattu seuraavissa luvuissa opinnäytetyön selvitystehtävien mukaan. Käsittelimme kaikkia kolmea aineistomme osaa yhtenä isona kokonaisuutena. Vain yhtä osaa aineistosta käyttämällä emme olisi saaneet tarpeeksi kattavia tai luotettavia tuloksia, esimerkiksi käyttämällä pelkästään Webropol-kyselyn vastauksia. Yhdessä nämä aineiston osat tukevat toisiaan ja luovat paremman kokonaisuuden.

Tämän selvityksen tulokset eivät ole yleistettävissä niin että ne vastaisivat kaikkien yksiköissä työskentelevien mielipiteitä, sillä kyselyyn vastasi vain murtoosa kunkin yksikön työntekijöistä ja haastatteluihin osallistui yksi henkilö kustakin yksiköstä. Kaikki yhteistyökumppanit eivät olleet edustettuina haastattelussa.

6.1 Yhteistyön toimivuus

Ensimmäinen käsittelemämme teema on yhteistyön toimivuus Tapaamispaikka Tirlittanin ja yhteistyökumppanien välillä. Webropol-kyselystä selvisi, että yli puolet vastaajista pitää yhteistyötä sujuvana ja nopeana. Yhteistyö koettiin luontevaksi ja tunnelma ystävälliseksi sekä ammattimaiseksi. Henkilökemiat koettiin hyväksi. Joukossa oli myös muutama vastaus, jonka perusteella ilmeni, että yhteistyö on ollut aikaisemmin sujuvaa, mutta nykyisin kulmikasta. Yhteistyö koettiin pääsääntöisesti sujuvaksi ja nopeaksi. Aineistosta selvisi, että sovituista

ajoista ja asioista pidetään kiinni ja yhteistyökumppanit olivat tyytyväisiä. Tärkeänä pidettiin myös sitä, että Tirlittanin työntekijä osallistuu yhteisiin palavereihin.

Aineistosta selvisi, että yhteistyökumppanien mielestä on hyvä asia, että tapaamiset saa usein järjestettyä nopealla aikataululla ja joustavasti. Joustavuutta pidettiin erittäin tärkeänä asiakkaiden kannalta. Asiakasperheillä saattaa erilaisista syistä tulla peruuntumisia aikoihin. Jotta tapaamiset toteutuisivat lapsen ja tapaajien kanssa parhaiten, siihen tarvitaan joustavuutta.

--kiitos teijän suuntaan niiku on tässä käyny ilmi että lyhyelläki varotusajalla on saanu tapaamisen järkkättyy

Kaikki tapaamiset dokumentoidaan sähköiseen potilas- ja asiakastietojärjestelmä Efficaan. Tapaamisen ohjaajan dokumentointia pidettiin hyvänä ja koettiin tärkeäksi, että tapaamiset kirjataan nimenomaan Efficaan. Perheiden sosiaalityöntekijällä ja lastenvalvojilla on siten pääsy lukemaan asiakkaasta tehdyt kirjaukset, mikä on asiakastyössä tärkeää.

--dokumentointi on iha oleelline asia mei työtä, ni se on semmone etu mitä pitää tietosemmin, niiku.. -- ja meil on jokaisella velvollisuus sillo ku siel jotai asiakaslapsesta jotai lukee ni miust lukea.

Ammatillisuutta pidettiin tuloksien mukaan hyvänä. Tuloksissa ammatillisuudella tarkoitetaan sitä, että vastaajat kokivat, että yhteistyö on ollut tuloksellista ja hyvää, molemminpuolinen ammatillinen arvostus näkyy, tapaamispaikan työntekijöillä koettiin olevan hyvä asiantuntijuus sekä heidät koettiin omaaloitteisiksi.

6.2 Haasteet yhteistyössä

Yhteistyössä suurimmiksi haasteiksi nousivat aikataulujen yhteensopivuus. Tämä teema pitää sisällään sopivien aikataulujen löytymisen, vaikean tavoitettavuuden, tapaamispaikan täydet kalenterit sekä sen, että tapaamisia ei aina pystytä järjestämään Tirlittanissa. Toiseksi suurimmaksi haasteeksi nousi asiakkaan huomioiminen. Tämä tarkoittaa sitä, että joistakin yhteistyökumppaneista tuntuu, että asiakasta ei aina pystytä ottamaan huomioon. Tapaamispaikan ti-

lanne koettiin ruuhkaiseksi, ja asiakkaalle ei aina löydy hänen haluamiaan aikoja.

Ja se on yks asia se resurssit, et ku ne mei asiakasvanhemmat on aika usein nii isoissa ongelmissa ni hyö ei pysty sitoutumaa siihe tapaamiseen mikä on tässä kohtaa järjestetty ja sit jos se ei se seuraava oo vast ku kuukauden päässä ni sit se menee siihe ku ei oo mahdollisuuksia antaa niitä tiuhempaa niitä.

Välillä aikoihin tulee kuitenkin peruuntumisia, ja siihen on monia syitä kuten sairastuminen tai esimerkiksi päihteiden käyttö.

Jos se syy on se, että vanhempi on vaik sairastunu flunssaa tai lapsi on sairastunu flunssaa ja tapaamine siirtyy sen takia ja tapaamiset on vaa kerra kuussa ni se on toisenlainen harmi.

Siin tapauksessa sitä kyl yritetään järjestää mut se on vähä sellane linja et jos se on siit vanhemmasta ja siit häne syystä et hää valitsee sen juomisen ni hän on sillon käyttäny sen tilaisuutensa et ei sitä, mut joku sairastumine, niille ei kukaa maha jos tosiaa se aika on nii pitkä, kyl niitä yritetään järkätä mut välil tilanne on sit se, et ei oo ei vaan pysty.

Tapaamispaikan kalenteri täyttyy nopeasti, ja osa syy siihen miksi aikoja ei voi joustavammin saada on se, että tapaamispaikkaan tarvittaisiin yksi vakituinen työntekijä lisää.

Työntekijä kyl joustaa aika paljo ja sit tulee niit ylityötunteja ja välil ku niit peruuntumisii tulee ni sitte sielt pystyy niitä omia tunteja ottaa pois, ettei pysty iha loputtomii vaa joustamaa ja joustamaa. Jos ois selkeesti et tässäki ois vaik kaks työntekijää ni pystyis pitää sitä oikeesti vaikka kaikki päivät auki joka viikko.

Tapaamisiin liittyvän tiedonkulun ongelma nousi myös esille, myös yhteistyö koettiin välillä kulmikkaaksi. Osa vastaajista koki, että työntekijöillä ei ole aikaa lukea asiakkaasta tehtyjä kirjauksia, vaikka se olisikin tärkeää asiakastyön kannalta.

6.3 Toiminnan kehittäminen

Toiminnan kehittäminen vaatii usein tietoa ja suunnittelua monelta eri osa-alueelta. On tiedettävä käytettävissä olevat resurssit kuten esimerkiksi raha, tilat ja asiakasmäärä. Asiakkaalta sekä yhteistyökumppaneilta saatu palaute ovat erittäin tärkeitä tapaamispaikkatoiminnan kehittämisen kannalta. Tapaamispaikka Tirlittanin perusarvoiksi strategiapäivillä määriteltiin asiakaslähtöisyys, matalan kynnyksen paikkana toimiminen sekä lapsen etu ennen muita.

Strategiapäivillä tapaamispaikka Tirlittanille tehtiin strategiakartta. Strategiakartta on suunnittelun väline, jolla esimerkiksi moniammatillinen työryhmä voi asettaa yhteiset arvot kehitettävälle toiminnalle. Ominaista strategiakarttaa tehdessä on työryhmän jaettu visio ja yhdessä tekeminen. Strategiakartan tekemisen jälkeen tapaamispaikalle laadittiin tasapainotettu tuloskortti (BSC). (Muistio strategiapäiviltä: työpaja 4.6.2013.)

6.3.1 Yhteistyön kehittäminen

Yhteistyökumppanit kehittäisivät yhteistyötä muutamalla eri alueella. Yksi näistä alueista on tiedonkulun parantaminen. Vastauksista kävi ilmi, että yhteistyökumppanit kaipaivat yhteistä sähköistä kalenteria Tapaamispaikka Tirlittanin kanssa. Kalenterista näkyisivät varatut ja vapaat, sekä ajat, jolloin työntekijä olisi tavoitettavissa. Kalenterista olisi se hyöty, että aikoja varaavat yhteistyökumppanit näkisivät suoraan vapaana olevat ajat, eikä aikaa kuluisi sen asian selvittämiseen.

Aineistosta kävi ilmi, että toivottaisiin yhteistä toimintakäytäntöä, jossa tapaamispaikka tekisi sopimuksen tietyille ajalle asiakkaan tapaamisista kunkin asiakasta edustavan yhteistyökumppanin kanssa. Yhteisestä sopimuksesta olisi apua siinä, että tapaamispaikassa tiedettäisiin, milloin asiakkuus päättyy ja milloin tapaamispaikassa on tarjota uusia tapaamisaikoja. Vanhempien ja lasten olisi myös hyvä tietää, milloin tapaamiset alkavat ja milloin päättyvät.

--mulla roikkuu tääl tämmösiä asiakkaita, et mikä näis on tilanne, että ei oo mun aikana käyny täällä kertaakaan, mut on onks tarkoitus tulla ja vai eiks oo tulla ja sit sanotaa et "ei oo tarkoitus tulla", mut kohta varailaa aikoja et nyt tää tarvis kuitenkin aikoja tänne.

Aineistosta nousi esille, että yhteistyökumppanit toivoivat lisää moniammatillista yhteistyötä ja yhteisiä verkostokokouksia. Etenkin käräjäoikeuden ja lastenvalvojien osuutta tulisi lisätä. Moniammatillisuuden lisääminen tuli ilmi myös strategiapäivillä sekä haastattelussa. Vastajien mielestä olisi hyvä, jos asiakkaan työntekijät voisivat konsultoida esimerkiksi juristia tai psykiatria. Työpariksi ehdotettiin esimerkiksi psykiatrista sairaanhoitajaa. Osasta vastauksista kävi ilmi, että kaikki eivät koe saavansa osakseen hyväksyntää. Sen lisäksi osassa vas-

tauksissa toivottiin kunnioittavampaa yhteistyötä muita asiantuntijoita kohtaan sekä ammatillisempaa vuorovaikutusta yhteistyökumppaneiden kesken.

6.3.2 Toiminnan kehittäminen asiakkaiden tarpeita vastaavammiksi

Aineistosta selvisi, että tapaamisten kynnyistä tulisi madaltaa. Keinona tähän on alkutapaamisen järjestäminen perheen ja tukitahojen kanssa Tirlittanin tiloissa. Perhe näkisi heti alussa Tirlittanin tilat, ja heille voitaisiin konkreettisesti näyttää sen tarjoamat mahdollisuudet kuten keittiö, leikkihuone, olohuone. Aineistosta nousi esiin pohdintaa myös siitä, että jos alkutapaamiset järjestettäisiin Tirlittanin tiloissa suoraan, niin madaltaisiko se ennakkoasenteita ja parantaisiko se vanhempien sitoutuneisuutta tapaamisiin.

Ai mikä ihmeen tirlittan? et semmone hyvin väheksyvän kaltanen, et ai mikä paikka, ja ai miks. Et siinä suhteessa varsinki alkuvaiheessa jos se kontaktipinta olis jo näkyvästi ni toki se vois tulla ja varsinki tein työskentelyn kannalta et jos tarvii tehdä ns. tutustumiskäynnit, okei lapsen kanssa joka tapauksessa pitää tehdä, mut se vois ehkä vähentää tei työtaakkaa jos sen vois yhittää, näitä palasia tässä suhteessa yhteen.

Nii ja sitouttaisko se niit vanhempia paremmin, et se alkaa jo siellä, että on se paikka.

Tapaajavanhemmalle saattaa tulla ahdistunut olo, kun hän tietää tapaamisen olevan valvottu. Alkutapaamisen järjestäminen Tirlittanin tiloissa voisii helpottaa tätä oloa.

Valvotuis varmaa että he näkevät ettei se nyt niiku mikää kauhee koppi oo, vaikka puhutaaki valvotuista.

Tuloksista selvisi, että tiloja ja henkilökuntaa toivottaisiin olevan lisää vastaamaan tämän päivän kasvaviin tarpeisiin. Yhteistyökumppaneilta tuli ehdotuksena myös perhekuntoutuksen osuuden ja moniammatillisen yhteistyön lisääminen. Näin saataisiin perheille aiempaa vahvempaa tukea.

Lisäksi toivottiin joustavuutta ja väljiä aikoja. Osa tapaajista tulee kaukaa, jolloin väljyys tapaamisiin koettiin tärkeäksi. Kehitysideana esitettiin myös yötapaamisten järjestäminen valvotusti, jos lapsen kotilomat eivät tapaajavanhemman luona onnistu.

Aineistosta kävi ilmi, että lastensuojelun näkökulma toivottiin otettavan paremmin huomioon. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että valvottuihin tapaamisiin toivottiin jatkossakin erityistä huomiota, koska päätöstä valvotusta tapaamisesta ei tehdä kevein perustein.

*--että se lastensuojelun näkökulma et sitä niiku otettas iha tosissaa huomioo --
Et jos jos on ajateltu, että vanhempi ei voi olla lapsesa kaa kahestaa, et se pitää olla siinsen valvojan nii sillo myö toivotaa, et se on siitä, et ei sitä niiku sano-
ta iha kevyin perustein.*

Perusteluna yllä olevalle olivat vanhempien lisääntyneet ja isot ongelmat sekä ongelmat vanhemman ja lapsen välisessä vuorovaikutuksessa. Lastensuojelussa ei tehdä päätöstä valvotusta tapaamisesta kevein perustein, vaan siihen on aina painava syy.

Vastauksista nousi esille tapaamisen ohjaajan sekä vanhempien välinen vuorovaikutus. Vastauksissa pohdittiin, että positiivisen palautteen antaminen vanhemmalle sekä konkreettinen ohjaus ja neuvonta olisivat hyväksi, koska usein vanhemman ja lapsen välinen suhde saattaa olla niin etäinen, että siihen tarvitaan ulkopuolisen tukea. Muutoin tapaamisesta saattaa tulla tukala niin lapselle kuin vanhemmallekin.

Tapaamisten turvallisuutta pidettiin erittäin tärkeänä. Turvallisuuteen ei kehittämisehdotuksia varsinaisesti tullut, mutta turvallisuusasia oli vahvasti esillä koko aineistossa. Kaikkien osapuolten turvallisuus on tärkeää, ja uhkana turvallisuudelle ovat tänä päivänä asiakkaiden yhä kasvavat ongelmat, muun muassa päihdeongelmat. Turvallisuuteen toivotaan panostettavan jatkossakin.

-- Et tota laps täytyy olla aina etusijalla sen turvallisuus ja se et tapaamiset on lapsen etuus, ei vanhemman etuus. Vaikka välillä tuntuu et kumman etua tässä nyt haetaan? Tai kumman oikeutta? Vanhempien oikeutta tavata lasta vai lasten oikeutta tavata vanhempiaan.

7 Yhteenveto ja pohdinta

Tutkimustuloksista selvisi, että yhteistyötä tapaamispaikka Tirlittanin ja yhteistyötahojen kanssa tulee kehittää. Tärkeiksi asioiksi nousivat moniammatillisuuden ja verkostotyön lisääminen sekä asiakkaan kokonaistilanteen huomioiminen. Keinoina ovat sähköinen kalenteri ja alkuneuvottelujen pitäminen Tapaa-

mispaikka Tirlittanissa, mikä osaltaan madaltaisi asiakkaan kynnystä tulla tapaamispaikkaan. Tarvitaan myös suuremmat tilat ja lisää henkilökuntaa ja aikaa vastaamaan tämän päivän kasvavia tarpeita.

Opinnäytetyönä tämä selvitys oli tärkeää, sillä joka vuosi eron kokee yhä useampi lapsi ja myös tapaamispaikkatoiminnan tarve kasvaa. Nykypäivänä jo trendiksi muodostunut moniammatillisuus on avainasemassa, kun asiakasperheen tilanteita selvitetään ja tukikeinoja tarjotaan. Verkostot ovat tärkeitä niin asiakkaan kuin moniammatillisen työryhmän kannalta. Muiden ammattiryhmien tekemiset vaikuttavat aina myös omaan työhön tavalla tai toisella. Olisi siis suotavaa, että verkostopalavereja järjestettäisiin ja että ne olisi suunniteltu huolella. Strategiakartan tekeminen oli hyödyllistä työelämälle, koska se yhdessä tasapainotetun tuloskortin kanssa auttaa työelämää ottamaan huomioon myös taloudellisen näkökulman toiminnan kehittämisessä.

Parhaimmillaan tapaamispaikka on toimintaa, joka ennaltaehkäisee perheiden mahdollisia tulevia ongelmia ja tuen tarpeita. Siksi on hyvä, että toimintaa kehitetään ja yhteistyötä muiden tahojen kanssa selvitetään.

Tapaamispaikassa lapsen ja vanhemman vuorovaikutuksen tukeminen on erittäin tärkeää. Tapaamisen ohjaaja tukee vanhempaa hyvään vuorovaikutukseen, joka saattaa vanhemmalta olla joskus kateissa. Saattaa olla, että tapaamispaikka mahdollistaa lapsen edun toteutumisen vain oikeudesta tavata vanhempaa. Silloin kuitenkin tapaamisten monipuolisuus ja moniulotteisuus jäävät suppeaksi. Tapaamisen kokonaisvaltaiseen laatuun tulisikin kiinnittää enemmän huomiota.

Uskomme että tulevaisuudessa monikulttuurisuus tuo haasteita tapaamispaikkatoimintaan. Monikulttuurisuus voi kuitenkin samalla rikastuttaa toimintaa, kun työntekijöiden täytyy laajentaa ammattitaitoa sekä olla enemmän vuorovaikutuksessa muiden ammattiryhmien kanssa, esimerkiksi tulkkien.

Tämän selvityksen tekeminen oli sekä antoisaa että haasteellista. Saimme koko prosessin ajan hyvin tukea työelämän ohjaajilta, ohjaavalta opettajalta sekä opponenteilta. Palaute työstä oli kannustavaa ja innostavaa, mikä helpotti osaltaan

työn tekemistä. Opimme myös työskentelemään parina tehokkaasti hyödyntäen molempien osaamista.

Webropol-tulokset saatuamme olimme aluksi sitä mieltä, että aineistomme on liian suppea, eikä se tulisi vastaamaan työn selvityskysymyksiin. Siksi tarkoituksenamme oli toteuttaa yksilöteemahaastattelut, joiden kysymykset pohjautuvat Webropol-tuloksista saatuihin vastauksiin. Päädyimme kuitenkin ryhmähaastatteluun, ja se osoittautui hyväksi menetelmäksi kerätä laadullista tietoa. Opinnäytetyön edetessä huomasimme, että aineistomme on monipuolinen ja riittävän kattava vastaamaan selvityskysymyksiin. Prosessin edetessä palaset loksaitivat paikoilleen ja työssä oli selkeä punainen lanka. Opinnäytetyötä tehdessämme oppimme paljon itsestämme ”tutkijoina”, ja saamamme palaute työelämän edustajilta, ohjaavalta opettajalta sekä opponenteilta on auttanut työskentelemään opinnäytetyön onnistumisen eteen ja tarttumaan sen tuomiin haasteisiin.

Toivomme, että aiheesta nousee jatkotutkimuksia ja selvityksiä. Kehittämistyöhön tarvitaan niin työpaikan ammattilaisten kuin asiakkaidenkin näkemyksiä, joten jatkotutkimukset olisi suotava kohdistaa asiakkaiden mielipiteisiin. Jatkotutkimukset olisi hyvä keskittää esimerkiksi esille nousevien asioiden tarkempaan tutkimiseen, yleisestä yksityiskohtaiseen. Jos uusia toimintamalleja otetaan käyttöön, kuten yhteinen sähköinen kalenteri tai alkutapaamiset tapaamispaikka Tirlittanissa, niin jatkotutkimusaiheina voisivat olla myös uusien toimintamallien käyttöönottamisesta esiin nousevat kokemukset ja muutos työyhteisössä.

Kun selkeitä muutoksia on tehty ja toimintaa kehitetty, niin jatkotutkimus voisi kohdistua myös asiakkaisiin, jolloin heiltä kysyttäisiin esimerkiksi, miten moniammatillinen yhteistyö on näkynyt heidän kohdallaan, ja onko muutoksista ollut hyötyä asiakkaalle.

Lähteet

Antila, T. & Kölhi, V. 2006. Lasten tuetut ja valvotut tapaamiset. Helsinki: Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. Yliopistopaino Kustannus.

Eväitä eron jälkeiseen vanhemmuuteen 2012–2014: eeva-hanke.
http://www.eksote.fi/fi/perhejasosiaalipalvelut/lapsiperheidenpalvelut/erolapsipererolap/sivut/eeva_hanke.aspx Luettu 26.2.2014.

Ensi- ja turvakotien liitto 2013. Mitä tarkoittaa lapsen etu?
http://www.ensijaturvakotienliitto.fi/asiasa_lastensuojelusta/mita_lastensuojelu_on/mita_tarkoittaa_lapsen_etu/ Luettu 22.4.2013.

Gottberg, E. 1999. Lapsen huolto, huoltoriidat ja pakkotäytäntöönpano. Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisuja A:93.

Haapalahti, J. 2010. Valvottujen ja tuettujen tapaamisten toteutus Vaasassa ja Jyväskylässä : Vertaileva tutkimus. Vaasan ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysala. Opinnäytetyö. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2010112916145> Luettu 7.4.2014.

Heikkilä T. 2010. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001 Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Huhtanen, H. 2013. Tapaamispaikka vastaava – Etelä- Karjalan perhetyön kehittämisyhdistys ry.

Isoherranen, K. 2005. Moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY.

Isoherranen, K. 2008. Moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY.

Kainlauri & Liimatainen, 2012. Vanhempien kokemuksia Tapaamispaikka Tirlittanin toiminnasta. Saimaan ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2012121119110> Luettu 7.4.2014.

Kalavainen, S. 2004. Turvallisuutta tukien – tapaamispaikkaprojekti. Teoksessa Kalavainen, S. (toim.) Valvotut tapaamiset lapsen turvana. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liiton julkaisu 33, 14-30.

Karhuvaara, M., Kaitue, S., & Ruuhilahti, S. 2013 Lähisuhdeväkivallan kartoittaminen ja siihen puuttuminen lastenvalvojan työssä. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

Karttunen, R. 2010. Isän ja äidin välissä. Lapsen kuulemisen psykologinen kehys huoltoja tapaamisriidoissa. Acta Universitatis Tamperensis; 1546. Tampere.

Kontio, M. 2010. Moniammatillinen yhteistyö. Tukeva- hanke. Oulu.
<http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/99678721-328a-49f8-b1cb-495bf4215ff8> Luettu 7.4.2014.

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 8.4.1983/361.

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.

Lasten tuetut ja valvotut tapaamiset. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2006:7.
http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-3563.pdf Luettu 7.4.2014.

Litmala, M. 2002. Lapsen asema erossa. Helsinki: WSOY Lakitieto.

Mills, J.H., Dye, K. & Mills A.J. 2009. Understanding organizational change. USA, CANADA: Routledge.

Niemi, H. 2013 Mikä on tapaamispaikka? Työpapereita 2/2013. Ensi- ja turvakotien liitto ry. Helsinki.

Peuralahti, E. 2012. Lapsen tapaamisoikeus. Hämeenlinna: Lakimiesliiton kustannus.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.
http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_3.html. Luettu 8.4.2014.

Seikkula, J. & Arnkil, T.,E. 2005. Dialoginen verkostotyö. Helsinki. WSOY.

Solmittujen avioliittojen määrä kasvoi, avioerojen väheni 2012. Helsinki: Tilastokeskus. http://www.stat.fi/til/ssaaty/2012/ssaaty_2012_2013-04-19_tie_001_fi.html Luettu 7.4.2014.

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731.

Taskinen, S. 2001. Lapsen etu erotilanteessa. Opas sosiaalitoimelle. Stakes: Oppaita 46. Saarijärvi: Gummerus.

Tapaamispaikkatoiminnan strategiapajojen muistio 2013. Joutseno.

Toimiva lastensuojelu 2013. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2013:19. Helsinki.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Helsinki: Tammi.

Valvotut tapaamiset. Sosiaaliportti 2013. <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-fi/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/erityiskysymykset/erotilanne/valvotuttapaamiset/> Luettu 22.4.2013.

YK:n yleissopimus lasten oikeuksista 2013. Verkkojulkaisu.
http://www.unicef.fi/files/unicef/pdf/LOS_A5fi.pdf Luettu 18.12.2013.

Yleissopimus lasten oikeuksista 2013. Lapsiasiavaltuutettu.
http://www.lapsiasia.fi/lapsen_oikeudet Luettu 12.12.13.

Arvoisa vastaaja



ETELÄ-KARJALAN PERHETYÖN
KEHITTÄMISYHDISTYS RY



Liite 1

Olemme sosionomiopiskelijoita Saimaan ammattikorkeakoulusta Lappeenrannasta. Teemme opinnäytetyön yhteistyössä Etelä-Karjalan perhetyön kehittämissyhdistys Ry:n tapaamispaikka Tirlittanin kanssa. Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää tapaamispaikan yhteistyökumppaneiden mielipiteitä yhteistyöstä sekä kehittämismahdollisuuksia. Opinnäytetyö toteutetaan kevään 2013 ja syksyn 2013 välisenä aikana.

Tämä saatekirje on lähetetty kaikille Tapaamispaikka Tirlittanin yhteistyökumppaneille. Henkilö- ja osoitetietojen etsiminen on tapahtunut tapaamispaikkavas- taava Hanna Huhtasen toimesta.

Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista ja tapahtuu nimettömästi. Kerättyä ai- neistoa käytetään vain tämän opinnäytetyön tekemiseen ja aineistoa käsittelevät ainoastaan selvityksen tekijät. Kyselyiden vastaukset hävitetään asianmu- kaisesti opinnäytetyön valmistuttua. Kaikki selvityksen teossa mukana olevat henkilöt ovat salassapitovelvollisia.

Koska jokaisella organisaation tai yksikön työntekijällä on omakohtainen koke- mus yhteistyöstä tapaamispaikka Tirlittanin kanssa, meille on tärkeää, että Sinä vastaat kyselyymme. Toivomme, että saamme Sinun mielipiteesi mukaan selvi- tykseen, jotta toimintaa voidaan kehittää paremmaksi.

Aineisto selvitykseen kerätään sähköisellä Webropol-kyselyllä, jonka Internet- osoite on

<http://www.webpolsurveys.com/S/5F4D6BFFCCA07DFB.par>

Kyselyyn vastaamisaikaa on 30.9. saakka. Kyselyn täyttämiseen menee aikaa **noin 15 minuuttia**.

Opinnäytetyön valmistuttua se tulee olemaan luettavissa www.theseus.fi sivus- tolla.

Jos Sinulla on jotain kysyttävää kyselyyn tai opinnäytetyöhön liittyen ota rohke- asti yhteyttä.

Noora Koponen
noora.koponen@student.saimia.fi

Katariina Muhli
katariina.muhli@student.saimia.fi

Hanna Huhtanen
tapaamispaikka@ek-perhetyo.fi

Kiitos jo etukäteen avustasi ja mielenkiinnostasi opinnäytetyötämme kohtaan!
Ystävällisin terveisin,
Noora Koponen, Katariina Muhli ja Hanna Huhtanen

Selvitys tapaamispaikka Tirlittanin yhteistyökumppaneille

1. Minkä organisaation edustaja olette? *

- Lastensuojelu
- Sijaishuolto
- Perheasioidenyksikkö
- Käräjäoikeus

2. Kuvaile yhteistyötänne on Etelä-Karjalan perhetyön kehittämissyhdistys ry:n tapaamispaikka toiminnan kanssa?

3. Minkälaisena olette kokeneet yhteistyön omalta kannalta?

4. Minkälaisena olette kokeneet yhteistyön asiakkaan kannalta?

5. Mikä yhteistyössä on ollut toimivaa?

6. Mitkä asiat yhteistyössä ovat olleet haasteellisia?

7. Miten kehittäisit yhteistyötä toimivammaksi toimijoiden välillä?

8. Miten kehittäisit tapaamispaikka toimintaa asiakkaiden tarpeita vastaavammiksi, vanhempien kannalta?

9. Miten kehittäisit tapaamispaikka toimintaa asiakkaiden tarpeita vastaavammiksi, lasten kannalta?
